

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»

Факультет суспільних наук

Кафедра управління та організаційного розвитку

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломного проекту (магістерської роботи)

магістр

(освітній ступінь)

Тема:

**«Розробка проекту соціального підприємства на базі ревіталізованого
об'єкту сакральної архітектури - Свято- Миколаївської церкви
у с. Смолянка Чернігівської обл.»**

Виконала: студентка II курсу, групи СУН21/М

Александрова А.В.

Керівник: Корнецький А.О., к.е.н., доцент

Рецензент: Щурко У.В., д.е.н., доцентка

Львів-2023

Александрова А.В. Розробка проекту соціального підприємства на базі ревіталізованого об'єкту сакральної архітектури - Свято- Миколаївської церкви у с. Смолянка Чернігівської обл.: Магістерська робота: (073 «Менеджмент») /А.В. Александрова/Український Католицький Університет. Кафедра управління та організаційного розвитку; Наук.кер: к.е.н., доцент Корнецький А.О. — Львів: УКУ, 2023. — 75 с.

Анотація - дипломна робота присвячена розробці проекту соціального підприємства на базі ревіталізованого об'єкту сакральної архітектури.

Робота містить теоретичні основи створення соціального підприємства на базі сакральних об'єктів, аналіз організаційно-правових основ для інтеграції соціального підприємництва у неприбуткові організації і представлення концептуальної частини, бізнес-моделі та бізнес-плану для реалізації проекту трапезно-кав'ярні.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальне підприємство, концепція, концепт, ревіталізація, сакральна архітектура, церква, бізнес-модель, бізнес-план, кав'ярня, трапезна.

Abstract - the thesis is devoted to the development of a social enterprise project based on a revitalized object of sacred architecture.

The work contains the theoretical foundations for the creation of a social enterprise on the basis of sacred objects, analysis of the organizational and legal framework for the integration of social entrepreneurship into non-profit organizations and presentation of the conceptual part, business model and business plan for the implementation of the refectory-cafe project.

Key words: social entrepreneurship, social enterprise, concept, revitalization, sacred architecture, church, business model, business plan, cafe, refectory.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ РЕВІТАЛІЗОВАНИХ ОБ’ЄКТІВ.....	6
1.1. Соціальне підприємництво та його потенціал для позитивних трансформацій у локальних громадах.....	6
1.2. Ретроспективні та актуальні передумови впровадження соціального підприємства.....	8
1.3. Визначення ревіталізації, як підходу до нових можливостей історичних об’єктів сакральної архітектури.....	13
Розділ 2. ПЕРВИННИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА БАЗІ ОБ’ЄКТІВ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ.....	16
2.1. Опис об’єкту сакральної архітектури і його історія.....	16
2.2. Аналіз організаційно-правових основ для інтеграції соціального підприємництва у неприбуткові організації.....	22
2.3. Приклади іноземних соціальних підприємств втілених на базі споруд сакрального характеру.....	32
Розділ 3. ПРОЕКТУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКОЇ ЦЕРКВИ.....	40
3.1. Розробка концепту соціального підприємства трапезної-кав’ярні «Агапа»	40
3.2. Бізнес-модель соціального підприємства	47
3.3. Бізнес-план соціального підприємства.....	52
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Ревіталізація історичних та сакральних об'єктів стає важливим напрямом розвитку культури і туризму. Один з способів підвищення цінності таких об'єктів - їх взаємодія з соціальними підприємствами.

У цій дипломній роботі будуть розглянуті можливості розробки проекту інтеграції соціального підприємства на базі Свято-Миколаївської церкви, а також оцінка його економічної доцільності.

Реалізація проекту повинна бути економічно доцільною, з урахуванням фінансових можливостей та ризиків. Тому розробка та аналіз бізнес-плану стане необхідним етапом у підготовці проекту. Також слід урахувати можливості фінансування, маркетингові стратегії та оптимальну структуру управління соціальним підприємством.

Гіпотеза - об'єкти сакральної архітектури мають значний потенціал для розробки на їх базі соціального підприємництва.

Актуальність - тема, яка розглядається в цій роботі, є актуальною в сучасному світі з низки причин:

Розвиток соціального підприємництва в церкві є актуальною темою не тільки через те, що воно дає змогу зберігати та популяризувати історичні та сакральні об'єкти, а й через те, що це може стати джерелом створення нових робочих місць та економічного зростання в регіоні. Крім того, соціальне підприємництво в церкві може бути спрямоване на розв'язання соціальних проблем і допомогу нужденним верствам населення. У зв'язку з цим розробка проекту є актуальним і необхідним завданням.

Мета дослідження, виконаного в рамках дипломної роботи, полягає у визначенні можливостей розроблення проекту інтеграції соціального підприємства на базі церкви, а також оцінювання економічної доцільності та потенційних вигод цього проекту для регіональної економіки.

Завдання:

1. Дослідити поняття соціального підприємництва та його потенціал для позитивних трансформацій у локальних громадах, а також оцінити його можливість застосування на базі ревіталізованих об'єктів сакрального характеру.

2. Визначити і розкрити поняття ревіталізації.

3. Провести первинний аналіз існуючих соціальних підприємств на при релігійних установах, які застосовуються за кордоном.

4. Розробити проект соціального підприємства на базі обраного ревіталізованого об'єкту сакрального характеру, який буде враховувати організаційно-правові основи та виявлення проблемних точок, з якими можуть стикатися соціальні підприємства.

5. Оцінити фінансову ефективність проекту та його соціально-економічні вигоди.

Практичне значення даної роботи полягає в тому, що розроблений проект може бути використано як основу для реалізації подібних проектів в інших регіонах з метою збереження та популяризації історичних і сакральних об'єктів.

Об'єктом дипломної роботи є соціальне підприємництво на базі ревіталізованих об'єктів сакральної архітектури.

Предметом дипломної роботи є проект соціального підприємства на базі ревіталізованого об'єкту сакральної архітектури

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ РЕВІТАЛІЗОВАНИХ ОБ'ЄКТІВ

1.1. Соціальне підприємництво та його потенціал для позитивних трансформацій у локальних громадах

Сьогодні світ стикається з багатьма соціальними проблемами в економічній, екологічній, політичній та інших сферах. Соціальне підприємництво є новим інструментом, який об'єднує ділову винахідливість підприємця з його власними матеріальними ресурсами, щоб ефективно розв'язувати вищезазначені проблеми. [1]

Соціальне підприємництво розвивається як реакція на те, що традиційні бізнеси часто не враховують соціальні та екологічні фактори при прийнятті рішень. Воно достатньо довгий час досліджується у різних країнах світу, але його визначення надалі є спірним. Але, все-таки існує деяка згода серед науковців про те, що соціальне підприємництво повинно містити в собі як і соціальну мету, так і економічну прибуток. [2]

Соціальне підприємництво - це така форма бізнесу, яка призначена для розв'язання соціальних або екологічних проблем, що одночасно приносить економічну користь своїм власникам, споживачам та соціуму. [3]

Важливо зазначити, що соціальне підприємництво поєднує в собі складне завдання, що полягає у поєднанні генерації доходу зі створенням соціальної цінності.

Соціальне підприємництво може приносити багато позитивних трансформацій в локальних громадах, наприклад:

Соціальне підприємництво може допомогти в розвитку місцевих громад, створюючи нові робочі місця, підтримуючи місцеві економіки, та забезпечуючи більш глибокі і широкі соціальні інвестиції в місцевій спільноті. Це може

включати в себе створення місцевих послуг для жителів, підтримку місцевих підприємств та проектів, а також залучення інвестиції для розвитку соціальної інфраструктури та забезпечення доступу до освіти, медицини, житла та інших потреб жителів. Соціальне підприємництво може також поліпшити життя жителів локальної громади шляхом створення більш сприятливого екологічного та соціального середовища. [4]

Існує досить багато досліджень та матеріалів, які досліджують те, як церква може використовувати соціальне підприємництво як інструмент для досягнення своїх соціальних цілей та поліпшення світу навколо нас.

Церква має відіграти важливу роль в соціальному підприємстві, як інституція, що може забезпечити етичні орієнтації, моральні принципи, та ресурси для створення соціального капіталу. Центри соціального підприємництва в церквах, можуть слугувати для підтримки місцевих проектів і місцевого розвитку. Взаємодії між церковною спільнотою та місцевими організаціями є дуже важливими, для спільного досягнення соціальних цілей. Церква представляє ідею соціального підприємництва як засіб реалізації етики та соціальної справедливості в церкві та суспільстві. Стверджується, що церква може бути ефективною соціальною силою завдяки своїм етичним принципам, моральним орієнтирам та можливостям створювати соціальний капітал. [5]

Основні ідеї які він розкриває:

Роль церкви як інституції, яка може забезпечити етичні орієнтації, моральні принципи та ресурси для створення соціального капіталу.

Ідеї створення центрів соціального підприємництва в церквах, як для підтримки місцевих проектів і місцевого розвитку.

Важливість взаємодії між церковною спільнотою та місцевими організаціями щоб спільно досягти соціальних цілей.

Ідеологію соціального підприємництва, як засобу для реалізації етичності та соціальної справедливості в церкві та суспільстві. І як висновок думки, соціальне підприємництво може бути для церкви шляхом виконання своєї місії

допомагати соціально вразливим групам і вирішувати соціальні проблеми використовуючи свої ресурси та можливості для створення соціального впливу і позитивно впливати на суспільство.

Підсумовуючи все вищесказане, соціальне підприємництво можна визначити як тип бізнесу, який направлений на вирішення соціальних проблем та поліпшення умов життя людей. Воно відрізняється від конвенційного бізнесу, тим що поставляє соціальні цілі на перше місце, а не прибуток.

Соціальне підприємництво може бути ефективним інструментом соціальних трансформацій, тому що воно має можливість створювати робочі місця, підтримувати маленький бізнес та надавати допомогу тим шарам населення, які часто залишаються без участі у економічному рості. Теоретичні основи соціального підприємництва включають в себе концепції соціальної відповідальності та стійкого розвитку.

1.2. Ретроспективні та актуальні передумови впровадження соціального підприємства у ревіталізованих об'єктах сакрального характеру

Передвісником соціального підприємництва в Україні можна вважати так звані будинки працелюбства, що займались організацією трудової допомоги населенню. Але й зустрічаються інші механізми отримання прибутків, які йшли на утримання церкви:

За архівними даними клірової відомості з опису до Свято-Миколаївської церкви 1834 року у с. Смолянка Чернігівської області значиться:

Будівля дерев'яна з такою ж самою дзвіницею. Престол один в ім'я святителя Христова Миколая... Землі при церкві один огород на одну десятину, пашної землі - 29 десятин. З якої виділено 12 десятин на користь священнослужителів. А іншу землю віддає церква, отримуючи з неї користі у рік 100 рублів. На утримання священно і церковнослужителів ... Будівлі, що належать церкві є два будинки дерев'яні, що здаються у винайм, за що церква отримує 20 рублів, а іноді і більше. [6]

У відомості за 1903 рік вказано наступне:

Будівля кам'яне з такою самою дзвіницею. Начинням достатня. Престол один на ім'я святого Миколая ... Орної і сінокосної землі 29 дес. 1486 кв. саж. У 1903 вся орна земля і сінокоси віддані в орендне користування козаку Федору Віктору". [7]

У грудні 1887 року Київське благодійне товариство прийняло рішення про відкриття Будинку працелюбства.

Ідея таких закладів полягає в тому, що благодійники засновують невелике підприємство, але прибуток від нього - не головне. Основним завданням таких будинків було надати роботу малозабезпеченим киянам і їх повернення до повноцінного життя. Міська влада виділила ділянку, на якій звели трьохповерхову будівлю в якій знаходилась ткацька майстерня.

Рис1.1 Ілюстрація із журналу «Нива». 1897. № 35

Джерело [8]

Додаткові приміщення зі швейною, панчішною, коробочною та палітурною майстернями, було побудовано за рахунок відомого українського підприємця та мецената - Миколи Терещенка і землевласником Хомою Михайловським.

В цих майстернях щоденно працювало близько 120 робітників з яких 50% становили Щоденно працівники отримували 15 копійок та безкоштовний обід.

У 1904 році заклад отримав велике замовлення від військового міністерства і вийшов у прибуток, завдяки отриманому контракту на пошив обмундирування і білизни для воєнних.

З розвитком закладу, для працівників започаткували безкоштовну нічліжку і організували сад і город, для отримання свіжих продуктів харчування.

В Будинку працелюбства надавалась моральна підтримка людям, що переживали ситуації крайньої нужденності.

Подібні будинки були також засновані У Одесі, Полтаві, Харкові, Херсоні і Чернігові. В Запоріжжі у 1903 році було створено школу-хутір для дітей з вадами слуху Феліксом Мовчановським, який був благодійником і громадським діячем.

При школі було побудовано гуртожиток, майстерні, пральню, лазню. Було закладено сади і огороди, парники і пасіка, що давало змогу школі-хутору забезпечувати себе всіма необхідними продуктами споживання, взуттям і одягом. Завдяки підтримці меценатів, вдалось також відкрити санаторій у Євпаторії.

Поруч зі школою було відкрито палітурну, типографію, швейну і столярну майстерні, а згодом і машинобудівний завод землеобробних машин і агрегатів на 500 працівників, на якому в подальшому мали працювати випускники школи.

Подібні будинки працелюбства існували також у Харкові, Чернігові, Полтаві, Херсоні, Одесі. Однак після жовтневого перевороту 1917 року всі ці заклади поступово закрили [8].

У 1842 році, Дар'я Олександрівна Гессе - дружина чернігівського губернатора Павла Івановича Гессе заснувала дитячий притулок на 25 дітей, за рахунок добровільних внесків і власних коштів. Спочатку будинок знаходився на Красній площі (нині там знаходиться будівля Чернігівської облдержадміністрації) та проіснував до 1849 року тільки за рахунок коштів благодійників. Потім будинок було перенесено у будинок на Шосейній вулиці, який безкоштовно було надано купцем Петром Миколайовичем Цветом. У 1950 році благодійна установа розширилась до утримання 50 дітей. З часом благодійна установа расширилась до утримання 50 вихованців, а у 1852 році капітал притулку становив 11 тисяч карбованців, з яких Дар'я Гессе асигнувала 3500 карбованців на будівництво міського театру, який відкрився у лютому 1853 року і знаходився у власності дитячого притулку. Кошти від продажу білетів йшли на рахунок дитячого будинку. [9]

Щодо сучасних передумов, то Українська церква має досить великий потенціал для впровадження соціального підприємництва, оскільки вона має добре розвинену структуру та має досить велику діяльність у соціальній сфері. Вона має досить велику міжнародну мережу та може отримати фінансування з різних джерел. Однак, є певні передумови, які повинні бути враховані щоб впровадити соціальне підприємництво в українській церкві, наприклад, необхідно розробити стратегію та план діяльності, обладнати персонал, провести необхідні дослідження та аналізи і створити достатні фінансові ресурси. Церкви, так само як і інші організації, змушені змінюватися в залежності від змін суспільно-економічних та культурних умов. Нові підходи необхідні щоб залишатися актуальною та залучати молодіж. Також вони можуть бути необхідні для розвитку соціальної відповідальності та допомоги суспільству загалом.

Прикладом такої передумови, може бути Києво-Галицьке Верховне Архиепископство Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) яка в своїх Постановах сприяє розвитку соціального підприємництва при парафіях для

залучення додаткових коштів: «...сприяти розвитку соціального підприємництва при парафіях для залучення додаткових коштів». [10]

Соціальне підприємництво - вже не вважається чимось новаторським.

Досить велика частина соціальних підприємств знаходить розвиток при церковних структурах. Розвиток соціального підприємництва при різних церковних структурах, включає в себе широкий спектр діяльності, починаючи з реабілітаційних центрів та реколекційно-відпочинкових, пекарень і закладів харчування орієнтованих на різні соціальні групи, організації виробництва харчових продуктів і їх продажу, обрядових предметів, написання і видавництва книжок, фермерськими господарствами, альтернативною енергетикою, що включає в себе сонячні батареї та гідроелектростанції.

Більша частина церковних соціальних підприємств працює в таких освітніх проектах, як школи і навчальні майстерні, дитячі садочки, таборіві центри і спортивні центри. Також розвиваються комунікаційні і медійні платформи: «Живе Телебачення», фестиваль «Вітер На-дії», інформаційна платформа «Дивенсвіт».

Патріарші структури також долучені до цього. Наприклад, проект з виробництва церковної продукції «Вервиця єдності», реколекційний та готельний комплекс «Патріарший дім», інтернет-магазин, який слугує платформою для реалізації товарів соціальних підприємств, «Церковна крамниця». Єпархіальні та парафіяльні ініціативи, такі як Шпиталь митрополита Андрея Шептицького, Видавництво «Свічадо», Равликова ферма у Краматорську фермерське господарство Карітасу в Тернополі та інші.

Усі ці приклади об'єднує позитивний соціальний вплив, який здійснюється через ці активності. [11]

Ще одним приклад маленької греко-католицької парафії, що змінює життя громади одного карпатського містечка. Отець Василь Стефанко з міста Вижниці, що знаходиться на межі Івано-Франківської Чернівецької областей, ділиться своєю мотивацією і заходами, якими він керується для розвитку

соціального підприємництва в парафії. Гірське містечко Вижниця має населення 4 тисячі осіб з невеликою греко-католицькою парафією святих Апостола Петра і Павла. Парафіяльним священиком та економом Чернівецької єпархії УГКЦ є отець Василь Стефанко, який і організував в парафії пекарню-кондитерську, молодіжний простір та соціальну пральню. Також планується зробити ще більше соціальних проектів в майбутньому.

Отець Василь Стефанко з власного досвіду знає, що відкриття соціального підприємства є дуже великим плюсом для парафії, бо це не тільки допомагає активізувати парафіян, а й сприяє залученню коштів для добрих справ. [12]

1.3. Визначення ревіталізації, як підходу до нових можливостей історичних об'єктів сакральної архітектури.

Історична архітектура є невід'ємною складовою сучасного міського середовища. Вона не лише формує місто, але й виконує важливі функції естетизації середовища і наповнення його духовним змістом. Вона також є важливою складовою функціональної програми сучасного міста. Історична будівля, яка не використовується, поступово деградує з технічного боку, що призводить до її фізичної руйнації. З іншого боку, невласне використання історичної будівлі, яке не відповідає її естетичній функції та матеріально-технічній структурі, також призводить до фізичної деградації. Відтак є дуже важливим вибір оптимальної функції для історичної будівлі, яка дозволяє максимально повно розкрити її естетичні та історичні якості, вписати її в сучасний архітектурно-містобудівний контекст та функціональну програму міста, зробити її суспільно важливою та створити умови для її тривалого існування. Одним з можливих способів використання історичної будівлі є соціальне підприємництво, наприклад, в вигляді будинків працелюбства при церквах. Такі будівлі можуть служити як центри місцевого розвитку та

підтримки місцевих проєктів, а також можуть забезпечувати етичні орієнтації та моральні принципи для створення соціального капіталу. [13]

В науковій літературі немає чіткого науково-технічного визначення поняття «Ревіталізація».

«Ревіталізація (від лат. re-vita – повернення до життя) - це процес оновлення чи відновлення будівлі, району або спільноти шляхом внесення змін та покращення в структуру або навколишнє середовище». [14]

Поняття ревіталізації іноді ототожнюють з наступними термінами: «реконструкція» «реновація», «модернізація» і так далі.

Ревіталізація - комплекс заходів, які спрямовані на підвищення функціональної цінності архітектурних ансамблів, історичних фрагментів середовища архітектури шляхом відновлення втрачених громадських функцій, або присвоєння їм нових, що не будуть порушувати історичний вигляд будівлі та її оточення. [15]

Також ревіталізацію розглядають, як інструмент політики розвитку, що спрямований на протидію деградаційним процесам урбаністичних районів, кризових станів і сприяє охороні національної архітектурної спадщини, розвитку і позитивним змінам, які відбуваються через зростання економічної та суспільної активності, поліпшення середовища проживання враховуючи принципи збалансованого розвитку. [16]

Інструментами ревіталізації можна вважати реставрацію і реконструкцію, перепланування інтер'єру, модернізацію технологій та систем енергозбереження, а також зміну призначення будівлі. Крім цього, ревіталізація також може включати в себе створення додаткових соціальних просторів, таких як кафе, магазини, конференц-зали і т.д.

[17]

Ревіталізація церкви включає в себе переосмислення ролі церкви у суспільній життєвій сфері і пропонування нових способів її впливу на суспільство. Соціальне підприємництво є одним з них, коли церква намагається

розв'язувати соціальні проблеми на місцевому рівні за допомогою проектів, програм та служб, які надаються через церкву.

З усього вищесказаного можна зробити наступні висновки: ревіталізація - це підхід, який спрямований на відновлення функціональної цінності архітектурного комплексу або історичної будівлі за допомогою відтворення втрачених або додавання нових функцій, за умови збереження історичного зовнішнього вигляду та навколишнього середовища.

Соціальне підприємництво можна сміливо віднести до інструментів ревіталізації історичних і сакральних об'єктів архітектури.

Розділ 2. ПЕРВИННИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА БАЗІ ОБ'ЄКТІВ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ

2.1. Опис об'єкту сакральної архітектури і його історія

Релігія - це система вірування, поведінки та ритуалів, яка спрямована на пошук сутності реальності та її сенсу, а також на взаємодію з нею. Релігія пов'язана з культурою, духовністю та світоглядом. [18]

Релігія має великий вплив на суспільство і процеси в ньому. Вона є однією з основних соціальних систем, яка формує духовність, культуру і світогляд людей. Релігія може бути використана як механізм соціальної контролю і стабілізації, а також як джерело мотивації і соціальної активності. Релігія також може викликати конфлікти і напруження між різними групами людей, але вона також може бути джерелом духовності та етичності, що допомагає суспільству бути гармонійним і добрим.

Релігія є важливою частиною життя селян, особливо в сільській місцевості. Вона може бути використана як креативний інструмент розв'язування проблем, соціального захисту, спільнотного духовного розвитку, і забезпечення соціальної контролю. Релігійні свята і ритуали стають важливою частиною соціального життя села, а також служать для збереження традиційних цінностей і культури. Релігія також може сприяти формуванню соціальної спільноти і залученню людей до спільної діяльності.

Коли з'явилась перша церква в Смолянці, встановити на даний час не вдалося. Перша згадка про церкву відноситься до 1732 року. Другу церкву із дзвіницею, які були теж дерев'яні, побудували в 1770 році на кошти парафіян. Будівля церкви проіснувала до кінця 1840-х років. Третя дерев'яна церква була відбудована у 1849 році, а вже у 1902 році було збудовано церкву, яка існує зараз, на кошти односельчан. У відомості за 1903 р. вказано наступне: «Здание

каменное с таковою же колокольнею. Утварью достаточна. Престол один во имя святого Николая». [19]

Основним джерелом інформації про кожну окрему церкву та духовних осіб є клірова відомість.

Клірова відомість - це зібрана інформація про окрему церкву на певному етапі її існування. [20]

В кліровій відомості церкви Свято-Миколаївського уїзду Ніжинського села Смолянки в п'ятому класі за 1903 рік, значиться наступне:

1. Побудована 1902 року старанням парафіян
2. Будівля кам'яна з такою ж дзвіницею, начинням достатня.
3. Престол у ній один, в ім'я Св. Миколая
4. Причту за розподілом парафій у 1878 році, покладено: один священик і один псаломщик, а також відкрито і дияконське місце.
5. Землі при цій церкві: під церковним цвинтарем 260 кв. саж. городньої 540 кв. саж, цвинтарної (біля села безпосередньо) 3 дес. 1212 кв. саж, а саме: 1. Цвинтар біля села в другій зміні кількістю 2020 кв. саж, межує з одного боку з дорогою, що йде в м. Олишівку, з другого боку. Олишівку, з другого боку землі козака Лаврентія Кузьменка, з третього боку селян Олексія і Петра Бойка, з четвертого боку селянина Олексія Бойка; 2. Цвинтар у третій зміні кількістю 2 десятини 1592 кв. саж. Межує з одного боку козаків Івана Середи, Федора Кота, з другого боку козака Петра Топорця, з третього горою, що йде до хлібного магазину, з четвертого боку город, що належить громаді села Смолянки. Орної та сінокісної землі всього 29 дес 1486 кв. саж. Уся земля розташована в трьох змінах, а саме: у 1-ій зміні урочище Оксенова долина в кількості 10 десятин 180 кв.саж. , у другій зміні урочище Селище в кількості 11 десятин, у третій зміні урочище Хмарівщина, в кількості 8 десятин 1306 кв. саж. Вся она земля з давніх часів надана різними благодійниками на користь церкви і документів на яку немає, а на плані в 1874 році вся знята. У 1903 році березня 20 дня вся орна

і сінокісна земля при загальних торгах віддана козаку Федору Віктору в орендне утримання з щорічною оплатою.

6. Понад означеної землі ще є при одній церкві городньої 2244 кв саж. якою користується причт, документів також немає, на плані знята.
7. Будинки у священика і псаломщика власні і на власній землі.
8. Дарових будинків і дворів для причту немає. Будівля приналежна до цієї церкви є дерев'яна благочинного в 45 верестах. [21]

Місцеві жителі розповідали, що церкву будували з власної цегли, з цегельні, що знаходилась в районі теперішньої пилорами. Від цегельні і до церкви було побудовано помост, щоб легше і швидше доставляти матеріали. В суміш для кладки додавалися яєчні жовтки.

Після революції 1917 року, церкву відділили від держави, а школу від церкви і привілеї державної регалії були втрачені церквою. Більшовики взяли курс на войовничий атеїзм, що призвело до руйнувань сотень тисяч храмів та монастирів, вилучення з них майна у вигляді безцінних ікон та історичних реліквій, а також фізичного знищення значної кількості духовенства.

Церкву було закрито у 1929 році після смерті священика Івана Котлярова, а її приміщення почали використовувати під зерносковище, а в середині 30 - х років перетворили у клуб. Учасники комсомольських і партійних організацій займали антирелігійну позицію, слідкували, щоб родини не відвідували церкву і не виконували релігійних обрядів. Але були такі винятки, як у 1927 році в селі Смолянка, секретар комсомольського осередку отримав шлюб у церкві після чого став у ній дзвонарем. [19]

На початку війни у 1941 році, церкву було відкрито, а у 1943 році, вона зазнала руйнації, коли, під час сутички поліцаїв, що в ній сховались, та партизан, якими було підпалено церкву. В підпалу усі дерев'яні конструкції всередині церкви повністю згоріли, та будівля отримала вибоїни в стінах внаслідок вибухів снарядів. Власними силами віруючих селян було відновлено пошкодження власними силами. [19]

У 1964 році богослужіння в смолянській церкві було припинено, але юридично релігійну громаду і церкву зняли лише у 1977 році. З грудня 1944 до 1967 року в селі продовжувало діяти православне релігійне товариство, яким церква використовувалась для молитовних цілей. [19]

Реконструкція церкви припала на період 1989 - 1990 роки і у квітні 1990 церква розпочала свою роботу.

«Напередодні найбільшого християнського свята - Пасхи в селі Смолянка відкрито церкву. Старовинна красива споруда в центрі села довгий час стояла занедбаний. На прохання віруючих була проведена велика робота по реставрації. Зовнішній ремонт приміщення було зроблено на кошти місцевого колгоспу «40 - річчя жовтня», і на це пішло близько 100 тисяч карбованців. Великі кошти пішли і на внутрішній ремонт, де оновлення церкви продовжуватиметься. На ці роботи кошти зібрали самі віруючі . І ось днями в селі відбулось освячення церкви . В богослужінні взяли участь благочинний Куликівського благочиння , настоятель Куликівської церкви Петро Васильович Годун, священнослужителі з сіл району. Служба проходила в присутності віруючих Смолянки, а також Орлівки, Грабівки та селища Олишівка і села Вікторівка Чернігівського району.

Священники:

у 1990 році на службу в церкву був присланий 25-річний священник отець Іван (Іван Михайлович Стефанюк), родом з Тернопільської області, готувався до служби священнослужителем при управлінні Чернігівською єпархією. [19]

З 1990 по 2005 рік настоятелем церкви з був протоієрей Іоан, а вже з 2005 року і по даний час - ієрей Арсеній (Савчук Арсен Ростиславович). Родом чинний ієрей з Тернопільської області, але його дитинство дитинство проходило в селі Салтикова Дивиця що на Чернігівщині. Його батько був священником. Отець Арсен навчався в Чернігівському духовному училищі, а потім у Київській семінарії.

З 9 квітня 2005 року був переведений у Свято-Миколаївську парафію в селі Смолянка. За час його служби, був замінений іконостас, що привезли із церкви Салтикової Дівиці, було проведено ремонтні роботи підлоги, ганку і зроблено колодязь, оновили вікна у центральному куполі, ворота та паркан навколо церкви.

За організаційно-правовою формою Свято-Миколаївська парафія є релігійною організацією і має ознаку неприбутковості на підставі рішення контролюючого органу ДФС № 1610/25-01-12-02-19 від 18.04.2018.

Основними видами діяльності релігійної установи - релігійні ритуальні послуги зазначені у пп.197.1.9 ст. 197 Податкового Кодексу України;

Дана організація також здійснює підприємницьку діяльність “Виробництво та продаж церковних виробів” і не сплачує податок на прибуток, за умови виконання п.133.4 ст. 133 ПКУ, профільним законом в регулюванні діяльності виступає Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації». [22]

Прихожани:

Прихожани - це члени православної церкви, які відвідують служби і регулярно присутні в церковному житті.

В рамках дипломної роботи було також проведене дослідження, стосовно поточного стану щодо кількості прихожан і туристів Свято-Миколаївській церкви в селі Смолянка, Чернігівської області, шляхом спостереження і фіксування даних у розроблену таблицю, що наведена нижче. Фіксація кількості відвідувачів церкви відбувалось з 11 вересня по 23 жовтня 2021 року під час недільних служб. Показник кількості прихожан дуже залежить від того, чи присутній на службі хорови колектив. Також, кількість відвідувачів має тенденцію зростати, якщо служби приурочені до церковних свят чи подій. Ці показники також можуть відображати сезонність відвідуваності та загальну тенденцію зміни відвідуваності у певний період часу. Нижче буде приведено дві

таблиці для порівняння рівня кількості прихожан. Завдяки цим таблицям можна буде відслідкувати тенденції щодо зміни їх кількості за 120 років:

Таблиця 2.1

Кількість та походження прихожан станом на 1903 рік

Походження	Кількість		
	Дворів	Чоловіків	Жінок
Воєнні	6	24	19
Статські	6	18	18
Козаки	245	865	864
Селяни	85	484	453
Всього	342	1361	1354

Джерело: [6]

Таблиця 2.2

Кількість прихожан і туристів на вересень-жовтень 2022 року

Індикатори:		
Дата	Кількість прихожан	Кількість туристів
11.09.2022	16	0
18.09.2022	18	2
25.09.2022	14	0
2.10.2022	12	0
9.10.2022	28	5
16.10.2022	37	0
23.10.2022	35	0

Джерело: розробка автора

Після проведення порівняння історичних даних і ситуації, яка складається навколо церкви зараз, можна побачити, що раніше церква була одним із найважливіших центрів соціального та духовного життя в селі, але зараз її роль значно зменшилась. Це свідчить про зміни у громадській свідомості та соціальній структурі села, а також про зміни у ролі церкви як інституту

суспільства. Старі підходи до використання церковної спадщини, які не враховують сучасні потреби суспільства, не працюють. Нові підходи, які необхідно вивчати і впроваджувати, можуть допомогти у відновленні ролі церкви як центру соціально-культурного життя села, а також сприяти збереженню історичного архітектурного середовища. Вони також можуть створювати нові можливості для розвитку внутрішнього туризму та культурного бізнесу.

2.2 Аналіз організаційно-правових основ для інтеграції соціального підприємництва у неприбуткові організації

62 стаття Господарського кодексу України визначає:

«Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності.

Підприємства можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності». [23]

При виборі організаційно-правової форми для створення соціального підприємства, необхідно розглянути можливість розподілу прибутку у разі закриття бізнесу, та визначити, чи буде прибуток використано для певної мети, такої як розв'язання соціальних проблем або благодійність і розглянути яку організаційно-правову форму буде використовувати інвестори для соціального підприємства і чи будуть здійснюватися майнові внески. [24]

Нижче наведено два **варіанти організаційно-правових норм**, що існують в Україні:

Non-profit - випадок, коли головна ціль - переведення благодійності в системну і незалежну діяльність від дотацій.

Pro-profit - форма, яка передбачає самоокупний бізнес, що зможе отримувати невеликі і мати плани відносно позитивних змін у людей, що стикаються з соціальними проблемами.

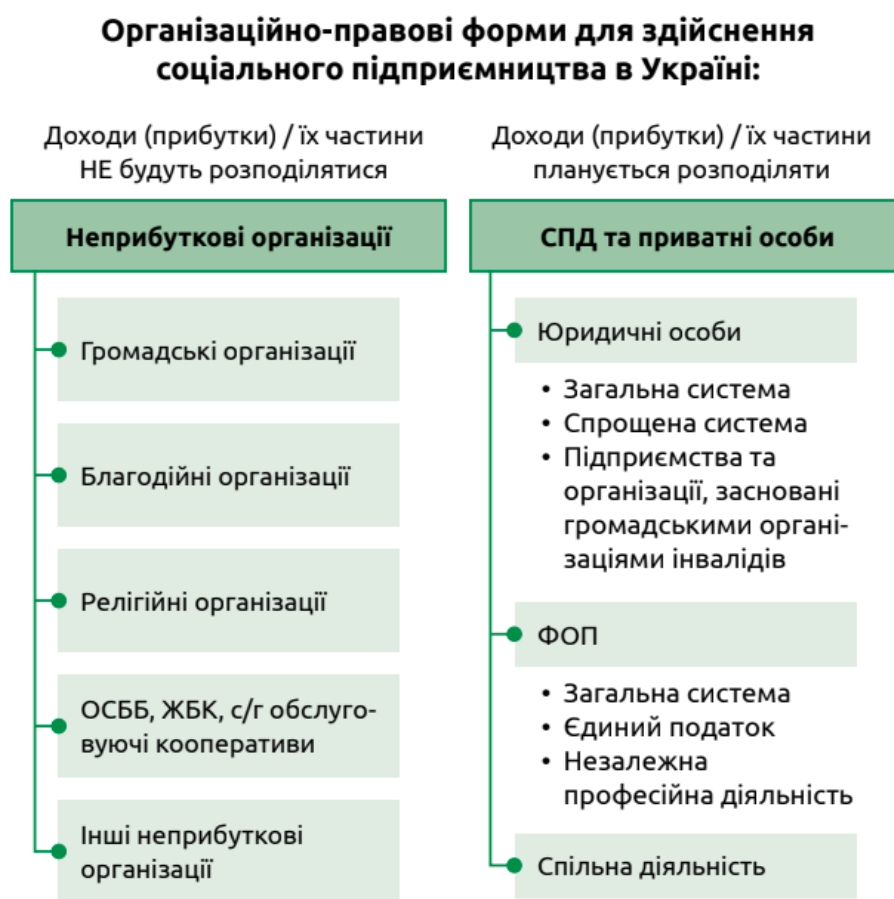

Рис.2.1. Організаційно-правові форми для здійснення соціального підприємництва в Україні.

Джерело [24]

Якщо немає намірів до розподілу прибутку, то найбільш ефективним способом створення соціального підприємництва без оподаткування прибутку є використання неурядових організацій типу благодійного фонду, громадської організації, релігійної організації, сільськогосподарського кооперативу та інших[24]

Що необхідно для створення соціального підприємництва на базі благодійної організації:

1. Статут благодійної організації має включати інформацію про джерела її фінансування та інформацію про способи здійснення її діяльності, а також може містити умови припинення її діяльності. [30]

2. Для того, щоб систематично здійснювати діяльність, благодійній організації необхідно отримати відповідний КВЕД до цієї діяльності. Витрати, що пов'язані з використанням фінансових ресурсів та активів організації, будуть використовуватися відповідно до статуту та цілей організації. [25]

Мова йде про некомерційну господарську діяльність (ч. 2 ст. 3, ст. 52 ГКУ). Це підтверджує і ч. 5 ст. 131 ГКУ:

«Благодійна організація має право здійснювати неприбуткову господарську діяльність, спрямовану на виконання її цілей, визначених статутом організації».

Подібні положення передбачено Цивільним кодексом України:

У ст. 85 та ст. 86 Цивільного кодексу України йдеться: «Непідприємницькі товариства не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками, але можуть поряд зі своєю основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність, якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню».

Відповідно до Статті 13 Закону про Благодійні організації, Благодійна організація може бути створена у наступних формах:

Благодійний фонд - благодійна організація, яка діє на підставі статуту, має учасників та управляється учасниками, які не зобов'язані передавати цій організації будь-які активи для досягнення цілей благодійної діяльності. Активи благодійного фонду можуть формуватися учасниками та/або іншими благодійниками. Благодійний фонд може бути створено одним чи кількома засновниками;

Благодійне товариство - благодійна організація, яка створена не менше ніж двома засновниками та діє на підставі статуту;

Благодійна установа - благодійна організація, установчий акт якої визначає активи, котрі один або кілька засновників передають для досягнення цілей благодійної діяльності за рахунок таких активів та/або доходів від таких активів. Засновник/засновники благодійної установи не беруть участі в управлінні благодійною установою». [26]

Обмеження витрат на операційну діяльність благодійної організації не повинно перевищувати 20% від її доходів за поточний рік. Інвесторами господарської діяльності благодійного фонду можуть бути фізичні та юридичні особи організаційно-правової форми.

Благодійні організації мають можливість створювати своє соціальне підприємство та проводити господарську діяльність відповідно до профільного та податкового законодавства (пошиття одягу, створення сувенірної продукції) з метою досягнення цілей статуту, винятково без розподілу прибутку, і не сплачувати податок з доходів від господарської діяльності, за умов дотримання вимог до установчого документа та ведення діяльності п. 133.4 ст. 133 ПКУ

Здійснення громадською організацією соціального підприємництва:

Згідно з частиною 2 пунктом 2 статті 21 Закону України «Про громадські об'єднання», громадське: «Об'єднання має право здійснювати підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це передбачено статутом громадського об'єднання, або через створені в порядку, передбаченому законом, юридичні особи товариства, підприємства, якщо така діяльність відповідає цілям, громадського об'єднання та сприяє її досягненню. [28]

Громадські організації, щоб здійснювати підприємницьку діяльність, мусять бути зареєстрованими в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, також отримати відповідний КВЕД до підприємницьку діяльність. Витрати на здійснення цієї діяльності будуть визначені статутно (цільово).

Відповідно до п. 1 ст. 24 Закону про ГО громадські об'єднання зі статусом юридичної особи для виконання статутної мети (цілей) мають право володіти, користуватися і розпоряджатися коштами та іншим майном, яке, відповідно до закону, передане такому громадському об'єднанню його членами (учасниками) або державою, набуте як членські внески, пожертвування громадян, підприємств, установ та організацій, набуте в результаті підприємницької діяльності такого об'єднання, підприємницької діяльності створених ним юридичних осіб, а також майном, придбаним за рахунок власних коштів, тимчасово наданим у користування (крім розпорядження) чи на інших підставах, не заборонених законом.

Залежно від організаційно-правової форми інвесторів підприємницької діяльності громадського об'єднання, що водночас є членами та засновниками, виділяють такі форми громадського об'єднання (ст. 7 та ст. 8 Закону про ГО)

[28]

- Громадська організація (якщо засновниками і членами організації є фізичні особи);
 - Громадська спілка (якщо засновниками є юридичні особи приватного права, при цьому учасниками можуть бути юридичні особи приватного права такі як фізичні особи, або громадські об'єднання зі статусом юридичної особи).
- Кількість засновників не може бути меншою, ніж дві для громадського об'єднання.

Законодавство дозволяє громадським об'єднанням самостійно створювати соціальне підприємство, що має мету досягнення статутних цілей, в тому числі отримання прибутку з проведення комерційної діяльності, при умові відповідності до вимог законодавства, серед яких відображення відомостей в Єдиному державному реєстрі п. 133.4 ст. 133 ПКУ щодо вимог до установчого документа та ведення діяльності. [27]

В статутних документах неприбуткової організації має бути передбачено можливість виконання підприємницької діяльності, яка відповідає цілям та меті діяльності організації.

Відповідно до абз.1 ст. 3 Національного класифікатора України «КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» ДК 009:2010 об'єктами класифікації є види економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців (далі – суб'єкти), що їх на вищих рівнях класифікації групують у галузі. Згідно з абз. 2 ст. 1 основне призначення КВЕДу – визначати та кодувати головні та другорядні види економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців. Отже, внесення відповідного КВЕД для підприємницької діяльності, яка відповідає меті діяльності неприбуткової організації, до Заяви про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, є необхідним для збереження статусу неприбутковості організації при здійсненні соціального підприємництва. Неприбуткова організація має спрямовувати свої прибутки лише на ті цілі, завдання, напрями та види діяльності, які передбачені її статутними документами.

У разі порушення умови організація буде виключена з Реєстру неприбуткових установ та організацій зі сплатою податку на прибуток від всієї суми витрат, що будуть розглядатись як нестатутні, зокрема у разі розподілу доходів / прибутків серед засновників, учасників, членів, членів органів правління, працівників та інших пов'язаних осіб. [29]

Переваги та недоліки організаційно-правових форм господарювання в Україні з точки зору створення і розвитку соціальних підприємств:

Фізичні особи-підприємці (ФОП):

Переваги: Спрощена система ведення обліку; наявність можливості знімати готівку з розрахункового рахунку без документального підтвердження;

можливість використання у діяльності власного майна без додаткових оформлень; можливість розподіляти прибуток на власний розсуд.

Недоліки: Підвищений рівень відповідальності; реєстрація тільки за адресою прописки підприємця; низький рівень зацікавленості для інвесторів; низький рівень можливості отримання грантів.

Громадські Організації (ГО):

Переваги: Відсутність статутного капіталу; відсутність необхідності; можливість отримання статусу неприбуткової організації; оформлення свідоцтва платника ПДВ або єдиного податку; спрощена система бухгалтерської звітності та подачі звітів в державні органи; є основними грантоотримувачами.

Недоліки: Засновником ГО не може бути юридична особа; кошти організації можуть спрямовуватись лише на реалізацію статутних цілей та завдань; можливість комерційної діяльності практично відсутня; не мають права займатися більшістю видів бізнесу, крім соціальних; не мають права залучати інвестиції; річна фінансова звітність.

Благодійні Організації (БО):

Переваги: Отримання статусу неприбуткової організації; звільнення від оподаткування (якщо БО здійснює свою діяльність виключно за рахунок членських внесків і добровільних пожертв); є основними грантоотримувачами; засновниками можуть бути і юридичні, і фізичні особи; прибуток БО не розподіляється між засновниками, та має бути використаний для досягнення статутних цілей; види господарської діяльності БО, серед іншого, охоплюють: Надання послуг, виконання робіт, спрямованих на виконання її статутних цілей та завдань; Здійснення видавничої діяльності; Заснування господарських товариств, інших підприємств та організацій.

Недоліки: Джерелом формування коштів та майна не можуть бути отримані кредити; кошти та майно благодійної організації не можуть бути предметом застави; кошти та майно не можуть бути витрачені на цілі, не передбачені статутом; кошти витрачаються тільки на благодійництво та

забезпечення господарської діяльності; адміністративні витрати не повинні перевищувати 20% річного доходу; здача річної фінансової звітності.

Приватне підприємство (ПП):

Переваги: Засновники самостійно обирають принципи і механізми управління ПП; засновники несуть відповідальність за зобов'язання ПП лише в межах своїх вкладів; в законодавстві відсутній мінімум для статутного капіталу, а тому статут може бути об'ємом в 1 гривню; підприємницька діяльність може бути як з найманими працівниками, так і без них; власник самостійно керує підприємством, що дає можливість оперативно реагувати на зовнішні чинники; можливість отримання кредити; можливість залучення інвесторів.

Недоліки: Відсутній окремий закон регулювання діяльності приватного підприємства, і тому суб'єкти керуються загальними положеннями Цивільного та Господарського кодексів, які мають багато спірних питань на практиці (порядок створення та діяльності органів управління, створення статуту, приєднання нових членів тощо). Тому потрібно детально такі моменти прописувати в статуті підприємства; власник ПП зобов'язаний зареєструвати таке приватні підприємства згідно із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців»

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ):

Переваги: Легкість організації, збільшення фінансових можливостей і спільне ведення справи; можливості ведення опосередкованої підприємницької діяльності; мінімальний фінансовий ризик для учасників, оскільки в ТОВ більш захищені майнові права; можливості розширення бізнесу і залучення до нього інвестицій; можливості участі товариства з обмеженою відповідальністю в інших господарських товариствах; можливості створення системи органів управління, що відповідають специфіці діяльності і розмірами фірми; можливості визначення ступеня впливу кожного члена ТОВ на процес прийняття ключових рішень; відсутність обмежень щодо розміру статутного фонду; можливість використання спрощеної системи оподаткування; внеском у

статутний фонд можуть бути грошові кошти, майно або цінні папери; можливість розподіляти прибуток на свій розсуд; можливість прописувати і змінювати свої соціальні цілі; самостійне прийняття рішень.

Недоліки: Необмежена відповідальність; складність ліквідації шляхом приєднання; загальне число учасників товариства не може перевищувати 50 осіб; будь-яка зміна складу членів суспільства, пропорцій їх часток у статутному капіталі або управлінської структури організації передбачає обов'язкове внесення змін в пакет установчих документів; відсутність необхідності публікації документів, що відображають діяльність підприємства.

Підприємство, що засноване на власності об'єднання громадян (громадської організації, політичної партії), власності релігійної організації для здійснення господарської діяльності з метою виконання їх статутних завдань (ПОГ):

Переваги: Підприємство, засноване на власності об'єднання громадян або власності релігійної організації для здійснення господарської діяльності з метою виконання їх статутних завдань; демократичне управління; можливість здійснення будь-якої комерційної діяльності; фінансування конкретних соціальних цілей, що прописані у статті громадського об'єднання; на податкові пільги (податок на прибуток, ПДВ, збір за провадження торговельної діяльності, плата за землю, ЄСВ) може претендувати підприємство, засноване громадською організацією інвалідів; можливість отримання грантів, інвестицій та кредитів.

Недоліки: Відсутній окремий закон, який би регулював діяльність ПОГ, тому суб'єкти вимушені керуватися загальними положеннями Цивільного та Господарського кодексів; здійснює свою діяльність на праві оперативного управління або господарського відання. [30]

Фіналізуючи даний пункт, в Україні існує кілька різних форм власності, які можуть бути використані для соціального підприємництва, зокрема громадська організація та благодійний фонд, які вважаються найбільш вдалими

організаційно-правовими формами для впровадження соціального підприємництва.

Громадська організація - це некомерційна організація, заснована на добровільному об'єднанні осіб для досягнення спільних цілей. Громадська організація може бути гарною опцією, якщо ви хочете забезпечити участь в ухваленні рішень усіх учасників та організації.

Благодійний фонд - це некомерційна організація, яка існує для підтримки різних благодійних цілей, наприклад, для допомоги нужденним людям, забезпечення освіти або проведення наукових досліджень. Благодійний може бути хорошою опцією, якщо метою вашого підприємництва є надання допомоги або благодійність, і ви хочете забезпечити некомерційну мету організації. Обидві ці форми власності можуть бути гідним вибором для соціального підприємництва, але кожна з них має свої унікальні характеристики.

При виборі організаційно-правової форми власності необхідно зважати на наступні пункти:

- яким чином фінансуватиметься підприємство
- які послуги та товари воно пропонуватиме
- які податки та збори потрібно буде сплачувати
- які цілі та завдання ставить перед собою це соціальне підприємництво,

а також враховувати такі чинники:

- розмір підприємництва
- кількість власників
- потреби у фінансуванні
- бажаний ступінь контролю над організацією

Відмінність між громадською організацією і благодійним фондом полягає в тому, що громадські організації створюють для реалізації певних соціальних, культурних, освітніх, наукових чи інших некомерційних цілей, а благодійні фонди - для збору і розподілу грошових коштів та інших цінностей на благодійні цілі.

Також існують відмінності в системі управління:

Громадські організації зазвичай управляється самостійно і незалежно від держави, через свої органи управління, такі як рада директорів, загальні збори членів або рада спостерігачів.

Благодійні фонди управляється через свої органи управління, такі як рада директорів або рада спостерігачів, але також може бути зобов'язаний подавати звіти про свою діяльність до відповідних органів державного управління.

2.3 Приклади іноземних соціальних підприємств втілених на базі споруд сакрального характеру

Історично церква була великим двигуном соціальних інновацій, створюючи школи, лікарні та хоспіси, щоб підтримувати бідних і прославляти Бога. Монастирі були місцем, де зароджувалися соціальні реформи, створюючи стійкі методи ведення сільського господарства та продукти споживання, а також організуючи спільноти, які моделювати християнський спосіб життя.

Для жителів Британії дуже звична наявність у церквах театрів, закладів харчування, магазинів, тощо. Простір церкви може використовуватись, як майданчик для спілкування і проведення тематичних вечорів в вільний від служб час.

В післявоєнний час релігійні організації зіштовхнулись з необхідністю самостійного заробітку. У кінці 1950-х при діючих церквах почали відкриватись різні заклади. Спочатку це були галереї і концертні зали. У 1960-х почали з'являтися кафе, магазини і ресторани. Англійська Церква продовжує відчувати потребу у відкритті закладів харчування, щоб реалізовувати рествращаційні роботи. Прибуток також використовують на благодійність. [31]

В історичні часи було прийнято роздавати їжу нужденним у церковному дворі. Трохи пізніше при великих соборах стали з'являтися кухні, які безкоштовно годували найбільш бідне населення, особливо дітей. Торгівля в церкві

з'явилась за часів королеви Вікторії, тоді стало звичною практикою проводити церковні аукціони для збору коштів на благодійність і продавати на благодійних базарах чай і домашню випічку. Перші кав'ярні з'явилися в церквах під час Другої світової війни, коли церковні будівлі використовували для допомоги постраждалим і біженцям, а також для організації цивільної оборони та допомоги армії і були безкоштовними. [31]

Рис. 2.1. Церква Святого Мартіна що в полях.

Джерело: [32]

1. Найвідоміше лондонське кафе у церкві “Cafe in the Crypt”, у церкві 1726 року St. Martin-in-the-Fields.

Кафе розташоване у крипті церкви, має велику площу і завжди заповнене туристами. В закладі подають ланч, чай та ужин, а сендвічі і салати - найпопулярніші страви. Кафе було створене для фінансування програми допомоги підліткам-безхатченкам. [33] St. Martin-in-the-Fields є католицькою

общиною у Лондоні. Вона широко відома за своєю соціальною діяльністю, яка направлена на допомогу мешканцям Лондона, які живуть в складних умовах.

Рис.2.2. Інтер'єр "Cafe in the Crypt".

Джерело: [34]

Церква здійснює ряд соціальних програм, таких як надання безкоштовної економічної допомоги, проведення добровільної роботи, а також надання безкоштовної медичної допомоги і консультацій, а також з психологічної допомоги. Церква також проводить програми для дітей та юнаків, такі як музичні класи, культурні та соціальні проекти.

Церква св. Мартіна в Лондоні також активно задіює волонтерів і добровольців, які допомагають в проведенні соціальних програм та наданні допомоги соціально виключеним групам. Церква також проводить регулярні кампанії та збор спеціальної допомоги, які направлені на забезпечення багатства соціальної допомоги для необхідних та надання допомоги для найбільш вразливих. Церква святого Мартіна в Лондоні служить як важливий джерело соціальної допомоги і підтримки для мешканців своєї місцевості. [35]

Рис.2.3. Англiканська церква Святого Варфоломея.

Джерело: [36]

2. “Saint Bart’s Cafe” - соціальне кафе Англiканської церкви Святого Варфоломея, Рiчмонд, США. Церкву було засновано у 1885 році і вона знаходиться у прогресивнiй католицькiй традицiї, яка вiтає вiтає усiх людей незалежно вiд їх раси, мови, культури, вiку та здiбностей.

З самого року заснування церква Святого Варфоломея допомагає товариству Бернлі і соціально незахищеним людям Рiчмонда. Кафе працює на партнерських засадах з церковними організаціями, які допомагають з освітою та працевлаштуванням. [37]

Заклад було засновано у червні 2020 року. Кафе розташоване у переднiй частині церковної зали. Заклад має як внутрiшнi, так і зовнiшнi мiсця для сидiння. Кафе приймає гостей з вiвторка по суботу.

Рис.2.4. Інтер'єр “Saint Bart’s Cafe”.

Джерело: [38]

Як пишеться на офіційному сайті церкви:

«Кафе – це один із способів, як ми можемо зробити свій внесок у суспільство. Внесок, який змінює життя людей зараді кращого майбутнього з надією та гідністю». [39]

Рис.2.5. Джерело: [40]

Рис.2.6. Джерело: [41]

3. “Cloister Cafe”, що розташоване у Вурстерському соборі, Вустер, Англія.

Вурстерський собор - це історичний собор, розташований у Вустер, Англія. Вурстерський собор є одним з найбільш важливих історичних споруд міста і є важливим туристичним місцем для відвідування. Вурстерський собор - це англіканський собор, відомий своїм з найстаріших робочих годинників у Європі та красивою колекцією вікон.

Собор фінансує Проект відновлення дикої природи, підтримують Вурстерський банк їжі - “Worcester Foodbank”, екологічну групу Вурстерського собору і таку програми, як “Living Gently on the Earth”. [42]

4. “New Acre Cafe” - кафе Нью-Акр, розташоване у Вестмінстерській часовні, Лондон. Вестмінстерська часовня - це історична церква, розташована у Лондоні, Англія. Це королівська часовня, що означає, що вона знаходиться прямо під юрисдикцією монарха і завжди була місцем християнського поклоніння. Вестмінстерська часовня є одним з найвідоміших символів Лондона і є важливим туристичним місцем для відвідування.

Рис.2.7. Вестмінстерська часовня
Джерело: [43]

Рис. 2.8., Рис. 2.9. кафе Нью-Акр
Джерело: [44]

Заклад співпрацює з постачальниками, які мають великий соціальний вплив у Лондоні і 65% їх прибутку йдуть на допомогу безхатченкам. Вони також співпрацюють з благодійною установою “Breadwinners”, місія якої полягає у благоустрої біженців.

На сайті кав’ярні йдеться про наступне:

Хоча район сильно змінився, ми все ще віримо, що є багато способів, через які ми всі можемо зробити його трохи кращим і світлішим для всіх. Ось чому ми назвали це кафе «Новий Акр», щоб нагадати нам про причину, через яку Бог привів нас сюди сьогодні (плюс наша будівля займає майже акр).

Тож ми б хотіли, щоб ви приєдналися до нас. По-перше, ми хочемо, щоб ви відчували мир і процвітання, які описані на наріжному камені, коли ви увійшли цей простір. Незалежно від того, звідки ви і чим займаєтеся, вам тут раді, і ми молимося, щоб ви відчували себе як вдома.

Ісус сказав, що краще давати, ніж отримувати. Він продемонстрував це, віддавши Своє життя, щоб ми всі могли отримати вічне життя. Ми віримо, що це велика мотивація зробити щось щедре сьогодні. Що ви могли б зробити, щоб це місце стало для когось Новим Акрами віри, надії та любові. [45]

За останні 100 років роль церкви як центру соціального та духовного життя в селі значно зменшилася за рахунок змін у громадській свідомості та соціальній структурі села. Необхідні нові підходи, які мають враховувати сучасні потреби суспільства, щоб забезпечити ефективне вирішення цієї проблеми. Розглянуті приклади соціального підприємництва у вигляді кафе при церквах світу, доводять до висновку, що таке поєднання є досить поширеним, особливо в Англії. Даний досвід можна досить ефективно перейняти та використовувати для вирішення соціальних проблем та створення економічної прибутковості в церкві. В Україні існують різні організаційно-правові форми власності, які можуть бути використані для соціального підприємництва, але найбільш зручними і поширеними з них - Громадська організація та Благодійний фонд.

Розділ 3. ПРОЕКТУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКОЇ ЦЕРКВИ

3.1. Розробка концепту соціального підприємства трапезної-кав'ярні «Агапа»

Значення назви закладу - «Агапе» або «Ага́па» - термін, що описує широкий спектр принципів любові. Словом «Агапа» прийнято позначати явище спільності і взаєморозуміння між християнами. Також термін «агапа» означає спільну вечерю любові – зустрічі християн для спільного поклоніння Богу, вживання їжі та проведення часу. [46]

Концепція:

Концепція являє собою загальну ідею, що описує задачі, цілі та принципи роботи підприємства. Її необхідність полягає ще в тому, щоб чітко сформулювати суть і діяльності підприємства, його ціннісну модель, а також можливість цілісно донести цю інформацію до потенційних інвесторів, донорів, партнерам, персоналу і клієнтам.

Концепція слугує основою для створення бізнес-плану, а також формує цілі та цінності компанії, що транслуються зовнішньому світу.

Ринок трапезних і кав'ярень при релігійних установах в Україні складає незначну частину закладів харчування. Він передбачає роботу в рамках релігійної установи і дотримання специфічних правил і вимог.

Діяльність закладу направлена на прихожан і місцевих жителів в першу чергу, а унікальність концепції, яка поєднує в собі мирський і духовний аспекти, спрямована на збільшення туристичної привабливості локації та залучення туристів.

Концепт трапезної - кав'ярні «Агапа»

Трапезна - кав'ярня «Агапа» - це заклад харчування, який знаходиться в стінах дзвіниці сільської церкви і є частиною простору вхідної групи, в якій також розташовані художня галерея та сувенірна крамничка.

Місія закладу буде транслюватись через візуальні та аудіальні канали задля того, щоб кожен відвідувач знав, про соціальну складову діяльності трапезної.

В основі концепції лежить кав'ярня створена на американський манер, що передбачає продаж гарячих і безалкогольних напоїв, солодощів та випічки. Відвідувачі закладу матимуть змогу випити запашної кави за барною стійкою та посидіти в затишному інтер'єрі за столиком. Основна діяльність закладу направлена на те, щоб створити місце відпочинку для жителів села, сусідніх населених пунктів і туристів, де вони зможуть провести час у комфорті, поспілкуватись, камерно відзначити христини, вінчання, день народження. Трапезна слугуватиме простором для проведення агап та святкових і тематичних трапез працівниками церкви, що дасть змогу зануритись і призвичаїтись до духовних традицій.

Прибуток - після повернення інвестицій, прибуток закладу планується направляти на ремонтні роботи основної будівлі церкви - храму.

Місія - надавати високоякісний сервіс гостинності з метою конвертації отриманої вигоди у нові форми соціальних благ для локальної громади

Візія - соціально відповідальний бізнес, що надає якісні послуги та залучає людей до важливих локальних соціально-культурних ініціатив. В основі нашого бізнесу — синергія духовного та матеріального, співпраця заради трансформацій.

Цінності - культурна спадщина, сталий розвиток, співпраця, локальні традиції, ентузіазм.

Організаційна структура:

Організаційна структура є необхідною складовою в розробці проекту соціального підприємства. Вона дозволяє розподілити ролі і обов'язки між співробітниками, впорядкувати і організувати процеси взаємодії.

У кафе-трапезній організаційна структура складається з таких посад:

Адміністратор (управляючий), бухгалтер, бариста, офіціант, прибиральник.

Кожна з цих посад відіграє важливу роль у функціонуванні закладу та його успіху.

Адміністратор відповідає за управління бізнесом, бухгалтер - звітує та нараховує зарплату, баристи готують напої, офіціанти надають інформацію про меню та сервіс, прибиральники забезпечують чистоту і порядок у закладі.

Існування оргструктури допомагає управляти закладом швидше і підтримувати високий рівень сервісу і задоволення клієнтів.

Рис.3.1. Організаційна структура трапезної-кав'ярні «Агапа», Розроблено за шаблоном,

Джерело: [47]

Основні дані закладу:

- Площа - 35 квадратних метрів з барною зоною і залом
- Посадочні місця - 24 з яких: 2 високих стільця у зоні барної стійки, 10 стільців біля кавових столиків, 4 лави за братськими столами, які вміщують 12 посадочних місць.

- Меню включає в себе: гарячі і безалкогольні напої, холодні і гарячі страви з місцевих продуктів, випічку і десерти. Меню адаптується залежно від сезону, є опція пісного меню.
- Цільова аудиторія: прихожани, жителі громади, туристи.
- Ліцензія на продаж алкогольних напоїв відсутня
- Додаткові послуги: проведення тематичних релігійних трапез, проведення фуршетів, банкетів, їжа і напої з собою
- Сердній чек - 250 гривень на людину

Візуальний концепт:

Дані ілюстрації передають візуальну ідею проекту, що допомагають передати дизайн інтер'єру, місце розташування і як це вписується у загальну концепцію дзвіниці. В Таким чином, легко задіяти уяву глядача і створити більш інтерактивний досвід. Ілюстрації можуть бути корисним інструментом для передачі концепції дизайну закладу, відтворити загальний вигляд і відчуття, включаючи планування, декор та атмосферу. Підкреслити певні елементи, кольорову гаму, меблі та освітлення. Показати, як саме будуть облаштовані різні зони закладу, такі як бар і зона відпочинку. Зобразити загальний настрій кав'ярні, наприклад, чи є воно повсякденним, традиційним або сучасним.

При створенні графічної концепції, важливо враховувати цільову аудиторію та доречність заданої стилістики. Ілюстрації полегшують презентацію загальної концепції та дають змогу невербально передати закладену інформацію керівнику релігійної установи та потенційним інвесторам.

Тому, було вирішено розробити візуалізаційні ескізи того, як може виглядати заклад в стінах Свято-Миколаївської церкви:

Рис.3.2. Ілюстрація екстер'єру дзвіниці та літнього майданчику трапезної-кав'ярні. Джерело: художник-ілюстратор Крючков Гліб.

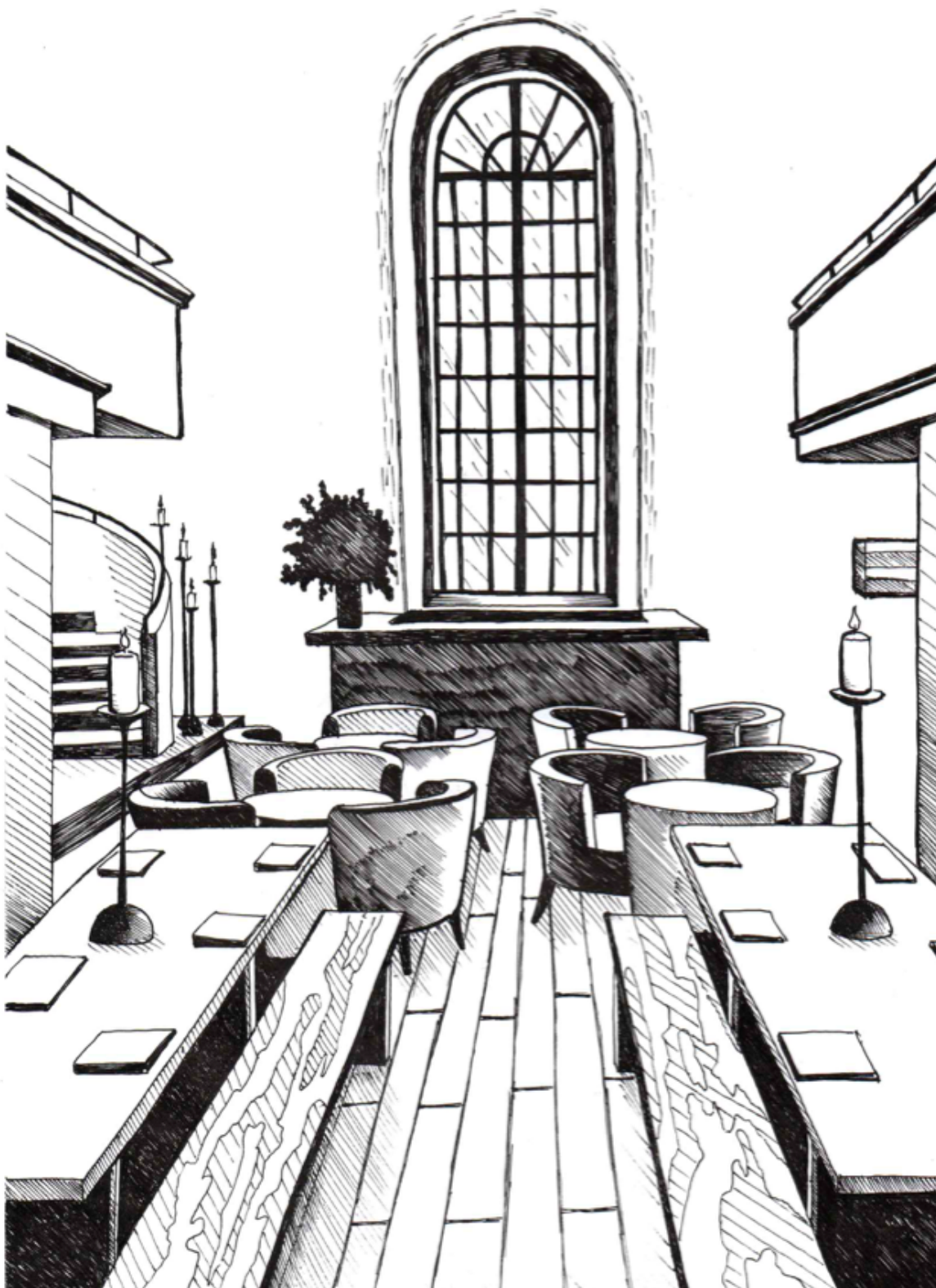

Рис.3.3. Розроблений концепт інтер'єру трапезної-кав'ярні «Агапа» у дзвіниці церкви. Джерело: художник-ілюстратор Крючков Гліб.

Рис.3.4. Галерея дзвіниці Свято-Миколаївської церкви, що суміжна за простором з трапезною-кав'ярнею. Джерело: художник-ілюстратор Крючков Гліб.

3.2 Бізнес-модель соціального підприємства

Оптимальнішим каркасом бізнес-моделі для соціального підприємництва є «Social Enterprise Canvas» («Канва соціального підприємства») яку розробив Штефан де ла Пена Кік. За основу бізнес-моделі були використані «Business Model Canvas» Александра Остервальдера і «Lean Canvas» Аша Моря.

Цей інструмент дозволить попередньо побачити цілісну картинку і взаємодії, а також утримувати увагу на наступних пунктах: клієнти, постачальники, фінанси, маркетинг. Це дозволяє також відслідкувати їх зв'язки і взаємозалежності, слабкі і сильні сторони. [48]

«Канва соціального підприємства» складається з 15 блоків:

1. Візія та місія: канва пропонує сформулювати візію та місію в бізнес-моделі;
2. Пропозиція цінності: опис цінності, яку несе для клієнта товар або послуга, що реалізується підприємством;
3. Проблема: опис соціальної проблеми, яку планується вирішити за допомогою діяльності підприємства;
4. Вирішення: опис вирішення обраної соціальної проблеми. Проблем та їхніх вирішень може бути декілька;
5. Ключові активності: діяльність, яку буде вести соціальне підприємство;
6. Основні партнери: список партнерів, які будуть долучатися до діяльності соціального підприємства;
7. Взаємовідносини: опис того, як буде відбуватися взаємодія із цільовими групами. Цей блок є доповнювальним до ключових активностей і має на меті уточнити, як саме будуть відбуватися активності;
8. Канали: шляхи доступу до обраної цільової групи або цільових груп;
9. Цільова група: перелік тих, для кого саме буде створюватись цінність на підприємстві. Важливо, що, у випадку із соціальним підприємством, це можуть бути не пов'язані між собою групи – клієнти, що купують товар або послугу, та отримувачі соціальної цінності, які не обов'язково будуть клієнтами;

10. Інші стейкхолдери: додаткова можливість розглянути інші організації або фізичних осіб, які не є партнерами соціального підприємства. ;

11. Структура витрат: список витрат підприємства для підтримання свого функціонування;

12. Економічна стійкість: види доходів, які отримує підприємство в результаті своєї діяльності;

13. Вимірювання: крім стандартних показників ефективності у вигляді прибутку та рентабельності, соціальне підприємство має розуміти, як вимірювати соціальний вплив. Ці показники є важливими, оскільки показують результати роботи;

14. Негативний зовнішній ефект: новий блок у канві соціального підприємства, що має на меті описати всі негативні зовнішні ефекти, що з'являються в результаті економічної активності соціального підприємства. На цей блок часто не звертають увагу представники класичного бізнесу, але для соціального він важливий через намагання максимально зменшити негативний вплив;

15. Позитивний зовнішній ефект: на противагу до попереднього блоку, діяльність соціального підприємства іноді викликає додатковий зовнішній ефект, який не є прямим наслідком продажу запропонованого товару або послуги. [49]

Нижче буде наведено покрокова інструкція щодо заповнення канви.

Крок 1. Фіксуємо соціальну місію і візію підприємства:

Місія - надання високоякісного сервісу гостинності з метою конвертації отриманої вигоди у нові форми соціальних благ локальної громади

Візія - Зростити нове покоління українців з відчуттям гідності, поваги і цінності до власної культурної спадщини.

Крок 2. Зазначаємо цінності послуги або товару, які пропонуються:

- Унікальний заклад харчування (трапезна)
- Простір для проведення і відмічання свят суміжних з церковними обрядами
- Проведення церковних традиційних трапез

Крок 3. Описуємо соціальну проблема, яку планує вирішувати соціальне підприємство:

- обмежені можливості для проведення дозвілля
- дуже обмежені можливості для працевлаштування
- застій в соціо-культурному житті громади
- відсутність сучасних кафе

Крок 4. Визначаємо шляхи вирішення проблеми: - Залучення місцевих мешканців до діяльності соціального підприємства

- Надання якісного сервісу

Крок 5. Зазначаємо основні активності підприємства:

- надання сервісу громадського харчування
- організація культурних заходів
- проведення банкетів і фуршетів

Крок 6. Чітко визначається цільова група:

- Прихожани
- Жителі громади
- Туристи
- Чоловіки, жінки 40/60
- Вік: 16 -75
- Інтереси: віра, церковні традиції, мистецтво, історія, туризм

Крок 7. Описуємо взаємодії з цільовими групами:

- Особистий контакт
- Проведення благодійних/соціальних заходів
- Через соцмережі

- Співбесіди
- Проведення прямих ефірів
- Рекламні активності

Крок 8. Фіксуємо канали доступу до цільових груп:

- Сарафанне радіо
- Соцмережі
- Telegram-канали
- Youtube
- Сайт церкви
- ЗМІ
- Зовнішня реклама

Крок 9. Важливий пункт, в якому визначаємо основних партнерів соціального підприємства:

- Церква
- Постачальники
- Спеціалісти і консультанти pro bono: IT, SMM, юристи, дизайнери, фотографи

Крок 10. Перелік стейкхолдерів:

- Агрокомплекс
- Будинок культури
- Селищна громада
- Старостинець
- Донори

Крок 11. Визначаємо структуру витрат підприємства:

Заробітні плати, закупівля продуктів, одноразовий продукції, розхідних матеріалів, реклама і просування

Крок 12. Плануємо структуру доходів і визначемо економічні показники аналізу роботи підприємства:

- Прибуток від продажів

- Прибуток від виставок
- Збір пожертв/донатів

Крок 11. Негативний зовнішній ефект:

Новаторський підхід до якого необхідні превентивні заходи підготовки для коректного сприйняття

Крок 12. Позитивний зовнішній ефект:

Хорові колективи

- Місцеві магазини
- Місцеві ремісники
- РАГС
- Ритуальні служби
- Блогери
- Фотографи
- Весільні агенції
- Туристичні компанії
- Фермери

«Канва соціального підприємства» показує нам, як бізнес-модель соціального підприємства може бути використана для вирішення соціальної проблеми. Вона допомагає формулювати візію та місію, описувати цінність, яку несе для клієнта товар або послуга, а також визначати ключові активності, партнерів, канали і маркетинг соціального підприємства. Цей інструмент дозволяє також визначити соціальну мету, яка є обов'язковою для виконання.

Нижче представлено «Канву соціального підприємства», яка організовує бізнес-ідею у 15 структурованих блоків, що представлені у вигляді таблиці (Додаток Г)

3.3. Бізнес-план соціального підприємства

Бізнес-план проекту:

Бізнес-план підприємства є важливим документом, що описує всі аспекти створення і роботи закладу. Раннє прогнозування та моделювання бізнес-ідеї та розкриття основних аспектів пов'язаних з майбутньою діяльністю спираючись на ключові кількісні та якісні показники, а також у розробці ефективного залучення інвестицій і стратегічного розвитку. На основі бізнес-плану також можливо отримати кредит, або додаткові інвестиції на розвиток бізнесу. Перед початком розробки бізнес-плану по соціальному підприємству, необхідно врахувати особливості українського ринку і відносно низький рівень доходів населення, що обумовлює потребу у доступному харчуванні.

Бізнес-план - це письмовий документ, який окреслює цілі, стратегії, цільовий ринок та фінансові прогнози організації. Він використовується для забезпечення фінансування, залучення інвесторів та визначення загального напрямку розвитку бізнесу. Бізнес-план повинен також включати детальний опис пропонуванних продуктів або послуг, управлінської команди та їх ролі, а також план маркетингу та продажів. Крім того, план повинен включати фінансові прогнози, такі як прогнозний звіт про прибутки і збитки, баланс і звіт про рух грошових коштів. Він також повинен включати детальну оцінку галузі, конкуренції, ринкових тенденцій та цільових клієнтів. Загалом, бізнес-план є комплексним документом, який окреслює кроки, які компанія зробить для досягнення своїх цілей та завдань. [51]

Бізнес план трапезної - кав'ярні «Агапа»:

Головна мета проекту - створення додаткового джерела прибутку для реновації об'єкту сакральної архітектури.

Унікальна торгова пропозиція - традиційні і пісні страви, які відповідають традиції церковних таїнств.

Цільова аудиторія

Гендерне співвідношення: чоловіки - 40% жінки -60%

Вік: 16-75 років

Географія: жителі селищної громади і України

Соціальні: цікавляться внутрішнім туризмом, культурним життям, смачною їжею і релігійними традиціями

Потреби: спілкування, відзначення свят, відпочинок, туризм, працювати віддалено, ознайомлення з традиціями, створення контенту, заощадження коштів, соціальний вплив

Пропозиції: випити кави та провести час у затишному місці, пошук унікального досвіду, занурення в локальний культурний контекст та традиції, самореалізація через благодійність, проведення невеликих банкетів, фуршетів і тематичних корпоративів, їжа і напої з собою, святкові тематичні трапези з працівниками церкви, авторський інтер'єр, сезонне оформлення і цікава подача страв, акційні пропозиції та система лояльност

Конкуренти - заклади харчування відсутні в радіусі 30 кілометрів. Це дуже велика перевага у ніші, що не зайнята, але у місцевих жителів є сформована звичка відмічати свята вдома, або на природі.

Цільове спрямування інвестицій:

Інвестиційні кошти, які планується залучити для реалізації проекту, будуть спрямовані на придбання обладнання, техніки, посуду, меблів, декорування інтер'єру, а також будуть використовуватись як оборотні кошти кав'ярні для закупівлі асортименту продукції, щоб забезпечити поточну діяльність закладу необхідними засобами та матеріалами.

Задачі фінансування:

- створення нового бізнесу
- стимулювання та задоволення споживчого попиту
- отримання доходів
- завоювання міцної позиції на ринку

Графік реалізації проекту:

Початок реалізації проекту - 1 червня 2023 року

Запуск роботи закладу у тестовому режимі - 1 вересня 2023 року

Створення кав'ярні передбачає:

- закупівлю необхідного обладнання, техніки, меблів і продукції
- отримання дозвільної документації, перелік якої буде вказаний у пункті “Необхідна документація”
- закупівля обладнання у спеціалізованих компаніях з постачання та сервісного обслуговування обладнання

Організаційний план:

Таблиця 3.1

Назва етапу	Що робити	Тривалість
Ресстрація бізнесу	Вибір форми власності ресстрація організації, оформлення дозволів і документів, підписання меморандуму співпраці з церквою, санітарні книжки	1,5 місяці
Розробка проекту кав'ярні	Консультації з експертами, робота з дизайнером інтер'єру, графічним дизайнером, фотографом, технологом	1 місяць
Робота з постачальниками	Пошук і укладення угод про співпрацю з постачальниками	1 місяць
Підбір і навчання персоналу	Проходження курсу бариста, курс ресторанного етикету, робота з CRM-системою R-Keeper	3 тижні
Реклама і SMM	Друк поліграфічної та рекламної продукції, створення SMM-плану, визначення Tone of Voice, внесення позначок на онлайн-мапах, створення фото-контенту	1 місяць
Маркетинг	Розробка акційних механік, програм для відвідувачів закладу, програми лояльності, моніторинг і формування цін	1 місяць
Підготовка до відкриття	Монтаж і налаштування меблів та обладнання, розміщення рекламних макетів	3 дні
Тестовий запуск і відкриття	Визначення оптимального графіку роботи, адаптація меню, визначення популярних страв, оптимізація процесів.	6 тижнів

Джерело: розробка автора

Опис процесу роботи кав'ярні:

Відвідувачам буде запропоновано широкий асортимент гарячих та безалкогольних напоїв. Солодощі, десерти, випічка, холодні і гарячі страви з місцевих продуктів, що будуть виготовлятися постачальниками.

Передбачене пісне меню, періодичне проведення святкових і тематичних трапез разом зі священником церкви приурочених до свят.

Плановий режим роботи кав'ярні: з 8:00 до 19:00 без вихідних.

Таблиця 3.2

Необхідний персонал:

Посада	Кількість	Зайнятість
Адміністратор (управляючий)	1	5 днів/тиждень
Бариста	2	Позмінне чергування
Офіціант	2	2 через 2 дні
Бухгалтер	1	Часткова
Прибиральник	3	Позмінне чергування
Всього:	9	

Джерело: розробка автора

Посадові обов'язки:

Адміністратор – контролює виконання бізнес-плану, працює з касовою станцією R-Keerreg, проводить оплати, веде звітність, контролює діяльність закладу дотримання правил та норм охорони праці працівниками, техніки безпеки та санітарних вимог, робить замовлення, ведення соцмереж, вмiє готувати напої.

Бариста – готує напої, приймає замовлення за барною стійкою, розраховує гостей біля каси, прибирає посуд, завантажує і розвантажує посуд з посудомийної машини, формує замовлення.

Офіціант – приймає замовлення за столиком, готує напої, прибирає посуд та столик, завантажує і розвантажує посудомийну машину, формує замовлення.

Прибиральник – підтримує чистоту в приміщеннях закладу

Бухгалтер - веде документообіг і звітність, нараховує і виплачує зарплату

Необхідна документація для відкриття закладу:

- Оформлення неприбуткової організації
- Свідотство про постановку на облік в податковому органі
- Укладення договору про спільну діяльність з релігійною установою
- Договір на оренду приміщення
- План приміщення
- Відкриття КВЕД: 56.10 - “Діяльність ресторанів надання послуг мобільного харчування”, 56.21 - “Постачання готових страв для подій” , 56.29 - “Постачання інших готових страв”
- Свідоцтво про внесення до торгового реєстру;
- Висновки про погодження плану організації і проведення виробничого контролю, дозвіл пожежної охорони, договір на вивезення сміття, дезінфекцію, дезінсекцію, дератизацію та встановлення охоронно-пожежної сигналізації;
- Санітарно-епідеміологічний висновок про відповідність санітарним правилам заявленого виду послуг;
- Санітарні книжки персоналу

Необхідне обладнання і меблі:

Назва	Кількість штук
Кавоварка	2
Посудомийна машина	1
Мікрохвильова піч	1
Холодильник	2
Вітрина для солодоців	2
Раковина	1
Кухоний стіл	2
Шафа для зберігання	3
Барна стійка	1
Столи	6
Стільці	12
Лави	4
Планшет	1
Програмне забезпечення для автоматичного обліку R-Keeper	1

Джерело: розробка автора

Маркетингова стратегія:

Для залучення клієнтів необхідно обрати ціноутворення. Тому планується встановити ціни на підставі купівельного сприйняття.

Так як конкуренція відсутня, попереднього заниження цін проводиться не планується. Рівень цін буде встановлюватись шляхом аналізу середніх цін закладів у регіоні.

Для жителів села буде діяти постійна знижка у розмірі 5 і 10%, яка не буде поширюватись на проведення банкетів.

Для просування закладу і його сторінок у соцмережах будуть використовуватись наступні інструменти:

1. Платне просування у соцмережах та контекстна реклама
2. Зовнішня реклама
3. Сезонні акції і програма лояльності

Реклама:

Реклама необхідна для збільшення впізнаваності, анонсування заходів та трансляції ідеї та концепції закладу. Вона також може бути використана для підтримки вирішення соціальних проблем та досягнення соціальної користі, залучення нових клієнтів, добровільників і спонсорів.

За 1 тиждень до відкриття, планується поширення інформаційних постерів у соцмережах, дошках оголошень, магазинах села і громади. Також планується анонс у Telegram-каналах Чернігівщини. На постерах буде вказано інформацію про заклад, адреса і прописана розважальна програма та механіка акції, що діятиме на честь відкриття.

Таблиця 3.4

Інвестиційний план:

Інвестиційний план трапезної-кав'ярні		
Стаття витрат	Сума, грн	Опис
Оформлення документів	50000	
Закупівля продуктів	60000	
Дизайн приміщення, оформлення, уніформа, фірмовий стиль, поліграфія	65000	
Навчання персоналу	20000	
Зарплата персоналу за 1 місяць	60000	
Обладнання і меблі	260000	
Реклама	20000	
Оренда приміщення	0	Надає церква
Разом	535000	

Джерело: розробка автора за матеріалами А. Корнецького

Розподілення заробітніх плат:

1. Адміністратор - 10000 гривень
2. Бариста - 14000 гривень (на 2 працівника)
3. Офіціант - 21000 гривень (на 2 працівника)
4. Бухгалтер - 5000 гривень
5. Прибиральник - 10000 гривень (на 3 працівника)

Всього: 60000 гривень на місяць

Середній чек включає:

1. Кава з молоком - 55 грн
2. Десерти- пиріг/тістечко 1 шматочок - 55 грн
3. Вареники - 55 грн 250 грам
4. Страва з риби - 85 грн 200 грам

Всього: 250 гривень

Технологічні карти страв і напоїв, які формують середній чек закладу:

Вартість кави з молоком:

Таблиця 3.5

Продукти	Бруто	Собівартість	Вартість
Кава у зернах	15 грам	6 гривень	55 гривень
Молоко	150 грам (середнє значення)	3 гривні	

Джерело: розробка автора

Вартість страв:

Таблиця 3.6

Продукти	Закупівельна ціна	Продаж
Пиріг/тістечко (1 штука)	20 гривень	55 гривень
Вареники в асортименті (250 грам)	15 гривень	55 гривень
Страва з риби (200 грам)	30 гривень	85 гривень

Джерело: розробка автора

Закупівельна вартість одноразової продукції:

Кришечка - 1 гривня

Стакан - 3 гривні

Пакет - 3 гривні

Контейнер - 3 гривні

Фінансовий план формується на основі зібраних даних.

Таблиця 3.7

Розрахунок строку окупності кав'ярні:

Основні показники	Середня сума на місяць (гривні)
Витрати на відкриття	535 000
Постійні витрати на місяць	121 650
Середній дохід у місяць	195 750
Чистий прибуток у місяць	51 000
Період окупності	10-12 місяців

Джерело: розробка автора

Термін окупності:

В середньому, окупність інвестицій кав'ярні складає від 10 до 12 місяців. Ми не можемо оперувати точними цифрами так як ми не можемо передбачити форс-мажорні обставини, локдауни або воєний стан, економічні кризи, що можуть значно продовжити період окупності.

Таблиця 3.8

Аналіз ризиків:

Ризик	Опис	Ймовірність	Метод зниження ризику
Технічний	Поломка обладнання	Середня	Вчасне обслуговування обладнання
Фінансовий	Крадіжки	Середня	Встановлення камер спостереження
Ринковий	- Зниження купівельної спроможності - Зростання цін на сировину - Поява конкурентів - Невдалі позиції у меню	Середня	Поповнення резервного бюджету

Джерело: розробка автора

На такі випадки необхідно формувати резервний бюджет, який зможе покрити витрати за необхідністю, що забезпечуватиме безперешкодну діяльність закладу

Стратегічний план розвитку

Дуже важливо робити аналіз і фіксувати успішні і неуспішні результати в процесі діяльності соціального підприємства. Це допоможе закладу працювати більш ефективно, через поліпшення якості обслуговування і послуг, створювати нові продукти, яких потребує аудиторія і вчасно виключати інструменти, якими вона незадоволена.

Є стратегічні цілі, які не входять до бізнес-плану. Нові складові потребують додаткового інвестування і створюють додаткові ризики, які наразі недоцільні.

Мапа стратегічних цілей:

Номер етапу	Цілі	Термін реалізації	Орієнтовний обсяг інвестицій
1	Літній майданчик на 5 столиків на 20 посадкових місць	1 місяць	75 000 гривень
2	Шатер і стільці на 30 чоловік для проведення різних заходів	1 місяць	80 000 гривень
3	Відкриття власної кухні	2 місяці	200 000 гривень
4	Цех для виробництва напівфабрикатів для подальшої реалізації	1 місяць	100 000 гривень
5	Цех виробництва випічки та кондитерських виробів	2 місяці	100 000 гривень

Джерело: розробка автора

ВИСНОВКИ

Дана робота продемонструвала, що ревіталізація історичних і сакральних об'єктів архітектури може бути ефективним способом відновлення функціональної цінності таких об'єктів, за допомогою додавання нових функцій та збереження історичного зовнішнього вигляду споруди. Соціальне підприємництво може слугувати інструментом ревіталізації, що дозволяє поєднувати духовні цінності, культурний спадок і соціальну відповідальність з економічною діяльністю. Соціальне підприємництво на базі церкви також може покращувати розвиток регіону та якість життя місцевої спільноти.

1. Через призму аналітичної частини цієї роботи, ми бачимо, що Українська церква потребує нових способів і механізмів залучення коштів на відновлення або підтримку, і одним з дієвих інструментів, може стати саме впровадження соціального підприємства, як це вже практикують інші країни світу. Соціальне підприємництво являється ефективним способом не тільки для розв'язання соціальних проблем, але і для збереження та популяризації історичних і сакральних об'єктів.
2. В сучасному світі, існує достатньо передумов і успішних прикладів, які вказують на тенденцію розвитку соціального підприємництва у релігійних установах. Українське законодавство пропонує достатньо широкий спектр комбінацій впровадження соціального підприємництва через різні організаційно-правові форми.
3. Соціальне підприємництво може бути методом ревіталізації історичних і сакральних об'єктів архітектури, допомагаючи розв'язувати соціальні проблеми на місцевому рівні і покращуючи розвиток регіону та якість життя місцевої спільноти. Ревіталізація може розглядатися як підхід, що спрямований на відновлення функціональної цінності архітектурного комплексу або історичної будівлі за допомогою відтворення втрачених або додавання нових функцій, за

умови збереження історичного зовнішнього вигляду та навколишнього середовища.

4. Розроблений проект соціального підприємництва може слугувати як база для реалізації схожих проектів у інших локальних громадах, з метою збереження та популяризації історичних і сакральних об'єктів.

5. Робота містить оцінку фінансової ефективності соціального підприємство у вигляді трапезної-кав'ярні, що має високу окупність інвестицій і дозволяє дуже швидко його розвивати, через реінвестування, або створювати нові напрямки соціального підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічні проблеми сталого розвитку Economic Problems of Sustainable [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу:
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/49440/1/Stupina_sotsialne_pidpriemnytstvo.pdf
2. Leadbeater C. The rise of the social entrepreneur. London : Great Britain by BDW Associates, 2001. 87 p. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.readkong.com/page/the-rise-of-the-social-entrepreneur-9721325?fbclid=IwAR1c5XIwko5mXPxadxBDgwRUEkGIvDGDdFGG0IdmHVt4jj8wnWiGFMFYSG4>.
3. Porter M. E., Kramer M. R. Creating Shared Value. Harvard Business Review. 2011. Режим доступу до ресурсу:
<https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value>.
4. Bornstein D., Davis S. Social Entrepreneurship: What Everyone Needs to Know. Oxford University Press, 2010. 176 p.
5. Hockerts K., Mair J., Robinson J. Values and Opportunities in Social Entrepreneurship. Milton Keynes : Palgrave Macmillan, 2010. 297 p.
6. Державний архів Чернігівської області ДАЧО Ф. 679 оп.2 сп.4482
7. Державний архів Чернігівської області ДАЧО Ф. 679 оп.3 сп.8а
8. Тарас Самчук, Працелюбство ХХ століття. Якими були соціальні підприємства до того, як це стало трендом [Електронний ресурс] – 2022 – Режим доступу до ресурсу:
<https://media.zagoriy.foundation/velyka-istoriya/praczelyubstvo-xx-stolittya-yakymbuly-soczialni-pidpryyemstva-do-togo-yak-cze-stalo-trendom>
9. Полієнко Г. О. Благодійництво та добродійність Православної церкви у Чернігівській єпархії (друга половина ХІХ–початок ХХ ст.) : дис. – Чернігівський нац. пед. університет ім. ТГ Шевченка. Чернігів, 2011

10. Постанова Вісімдесят сьомої сесії Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ, від 9–10 лютого 2021 року Божого, Київ [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу:
https://docs.ugcc.ua/1508/?fbclid=IwAR1KmKvlsIC6xjcnCAy0pFCnlb3PK_UyvNTA6uNcdSvYZsEZqKRGJ6Ve6bs
11. Селешук Г. «Мудра Справа»: Соціальне підприємництво — не примха, а вимога часу [Електронний ресурс] / Григорій Селешук // Департамент інформації УГКЦ. – 2022. – Режим доступу до ресурсу:
<https://ugcc.ua/data/mudra-sprava-sotsialne-pidpryemnytstvo-ne-prymha-a-vymoga-chasu-489/>.
12. Як маленька греко-католицька парафія робить великі соціальні проєкти [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу:
<https://velychlviv.com/yak-malenka-greko-katolytska-parafiya-robyt-velyki-sotsialni-proyekty/>.
13. Гнатюк Л. Р., Методичні підходи до ревіталізації та реновації історичних будівель (аналіз досвіду). – [Електронний ресурс] – 2019 – Режим доступу до ресурсу: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/49641>
14. Carmin J. Revitalization: Strategies for Sustainable Development / J. Carmin, S. Parnas-Simpson, D. Simpson., 2011.
15. Мещерякова О. М. Ревіталізація урбанізованих територій //ОМ Мещерякова [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer36/571.pdf>. – 2014.
16. V. Narayanan (Ed.) Front Matter. In The Wiley Blackwell Companion to Religion and Materiality [Електронний ресурс] / V. Narayanan (Ed.). – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.1002/9781118660072.fmatter>.
17. Пламеницька О. А. Методичні підходи до ревіталізації та реновації історичних будівель (АНАЛІЗ ДОСВІДУ) / О. А. Пламеницька, Л. Р. Гнатюк, І. І. Гуменюк. // Теорія і практика дизайну. Дизайн архітектурного середовища.. – 2019. – №19.

18. Narayanan V. The Wiley Blackwell Companion to Religion and Materiality [Електронний ресурс] / Vasudha Narayanan // John Wiley & Sons Ltd.. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118660072>.
19. Лобода С.А. Смолянка., Історія села мовою документів, Харків: Мачулин, 2022.-434с.
20. Клірові відомості як джерело з генеалогії населення Волинської губернії ХІХ – початку ХХ ст.: інформативне наповнення та стан збереження. [Електронний ресурс] // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2008. – Режим доступу до ресурсу:
<http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/6211>.
21. Державний архів Чернігівської області ДАЧО Ф. 679 оп.2 сп.4922а
22. Досьє Компанії [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/24837234/.
23. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 1 січ. 2023 р. – [Електронний ресурс] –2023– Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
24. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. / Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. – Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. – 92 с.- Доступно з:
<https://www.prostir.ua/?library=posibnyk-sotsialne-pidpryjemnytstvo-biznes-model-r-ejestratsiya-opodatкування>
25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. – [Електронний ресурс] –2023– Режим доступу до ресурсу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
26. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI : станом на 11 груд. 2022 р. – [Електронний ресурс]

–2023– Режим доступу до ресурсу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>.

27. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 січ. 2023 р. – [Електронний ресурс] –2023– Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#>.

28. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI : станом на 12 черв. 2022 р. – [Електронний ресурс] –2023– Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.

29. Тарасенко В. Громадська організація чи благодійний фонд, що краще [Електронний ресурс] / Віра Тарасенко. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.liga.net/user/vrtarassenko/article/44192>.

30. Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / – К:ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017 – 188 с.

31. Чернявська О. Обід - свята справа. – [Електронний ресурс] –2023– Режим доступу до ресурсу:

<https://zimamagazine.com/2017/12/obed-svyatoe-delo-zachem-anglijskie-tserkvi-otkr-y-vayut-restorany-i-kafe-i-v-kakie-iz-nih-stoit-shodit/>.

32. St. Martin-in-the-Fields [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://dynamic-media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-o/08/4a/c9/14/st-martin-in-the-fields.jpg?w=1200&h=-1&s=1>.

33. Café in the Crypt, General Info [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.stmartin-in-the-fields.org/visit/cafe-in-the-crypt/>.

34. Interior Cafe[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.stmartin-in-the-fields.org/wp-content/uploads/2022/01/stmitf-christmas-2021-028-1235x605.jpg>.

35. St Martin-in-the-Fields, History [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.stmartin-in-the-fields.org/visit/history/>.

36. St Bartholomew's Anglican [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://www.churchhistories.net.au/church-catalog/richmond-vic-st-bartholomews-anglican>.
37. St Bartholomew's Anglican Church [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.stbartsburnley.org.au/>.
38. The Cloister St. Bart's [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://www.greatstbarts.com/booking/the-cloister/>.
39. St Bart's Social Enterprise Café [Электронный ресурс]. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.stbartsburnley.org.au/vision-and-mission/cafe/>.
40. Worcester Cathedral [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://www.visitworcestershire.org/business-directory/worcester-cathedral>.
41. Cloister Café Interior [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://www.worcestercathedral.co.uk/media/1495/empty-chairs-at-empty-tables-by-robin-shuard-2nd-o18.bmp?anchor=center&mode=crop&width=250&height=250&rnd=132400730620000000>.
42. Environment social action [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://www.worcestercathedral.co.uk/community/environment-social-action>.
43. Westminster chapel story [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://westminsterchapel.org.uk/about/our-story/>.
44. Last K. 9th-century Westminster Chapel in London [Электронный ресурс] / Katie Last. – 2022. – Режим доступа до ресурсу:
<https://www.dezeen.com/2022/11/27/scott-whitby-studio-westminster-chapel-renovation/>.
45. New Acre Cafe [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://westminsterchapel.org.uk/new-acre-cafe>

46. Денисюк Е. Практична пастирологія в 1 Тим. 4: 11-16: екзегетична перспектива //БОГОМЫСЛИЕ: литературно-богословский альманах. – 2021. – №. 31. – С. 51-68.
47. Organization Structure Chart Infographic Graph [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.canva.com/p/templates/EAFQS3jmQjg-organization-structure-chart-infographic-graph/>.
48. Осипова С. К. Особливості застосування бізнес-моделювання у сфері соціального підприємництва [Електронний ресурс] / С. К. Осипова. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:
http://www.kpi.kharkov.ua/archive/microcad/2020/%D0%A1%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%2014/%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B414_225.pdf.
49. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. редакцією к.е.н. А. О. Корнецького — К. : Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.
50. «Канва соціального підприємства» (українська) – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18336/Sotsialne_pidpriemnytstvo_posibnyk_dlia_vykladachiv_kursu.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
51. Leach J. Entrepreneurial Finance / J. Leach, R. Melicher., 2020. – 752 с. – (7).

ДОДАТКИ

Додаток А

Ілюстрація екстер'єру дзвіниці та літнього майданчику трапезної-кав'ярні.

Джерело: художник-ілюстратор Крючков Гліб.

Додаток Б

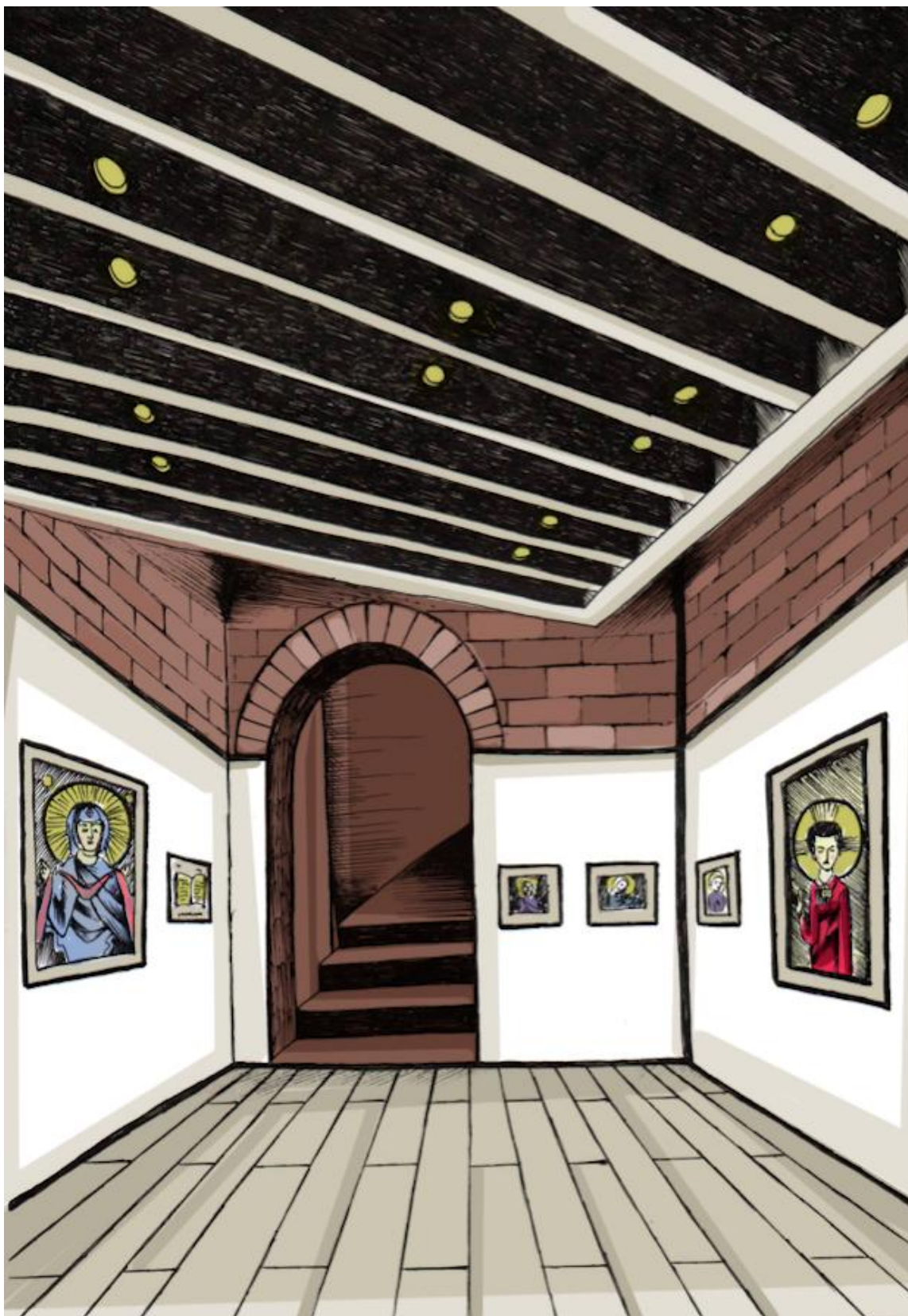
Розроблений концепт інтер'єру трапезної-кав'ярні «Агапа» у дзвіниці церкви.

Джерело: художник-ілюстратор Крючков Гліб.

Додаток В

Галерея дзвіниці Свято-Миколаївської церкви, що суміжна за простором з трапезною-кав'ярнею.

Джерело: художник-ілюстратор Крючков Гліб.

Додаток Г

Канва соціально підприємства. Розроблено за шаблоном.

КАНВА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Вимірювання Які ключові показники ефективності ви хочете вимірювати? - Прибуток - Вплив	Візія / Місія Які мета та ціль є незмінними? Ця мета повинна бути закріплена відповідно до ваших особистих цілей. Переконайтеся, що ваші рішення і стратегії сприяють вашій місії. Місія - надання високоякісного сервісу гостинності з метою конвертації отриманої вигоди у нові форми соціальних благ локальної громади	Проблема Які найбільш важливі проблеми вашої цільової групи? - обмежені можливості для проведення дозвілля - Дуже обмежені можливості для працевлаштування - застій в соціо-культурному житті громади - відсутність сучасних кафе	Ключові активності Які основні напрямки діяльності вашої організації? - надання сервісу громадського харчування (це якимось треба назвати) - організація культурних заходів - проведення банкетів і фуршетів	Пропозиція цінності Які цінності ви надаєте для вашої цільової групи? Чим ваші товари або послуги кращі за інші? - Унікальний заклад харчування (трапезна) - Простір для проведення і відмічання свят суміжних з церковними обрядами	Взаємовідносини Який тип відносин ви встановлюєте з вашою цільовою групою? - Особистий контакт - Проведення благодійних/соціальних заходів - Через соцімережі - Співесоди - Проведення прямих ефірів - Рекламні активності	Цільова група Для кого ви створюєте цінність? - прихожани - жителі громади - туристи - Чоловіки, жінки 40/60 - Вік: 16 - 75 - Інтереси: віра, церковні традиції, мистецтво, історія, туризм	Негативний зовнішній ефект Який негативний ефект ви спричиняєте? Необхідно звести його до мінімуму, щоб створити позитивний баланс. Новаторський підхід до якого необхідні превентивні заходи підготовки для коректного сприйняття
Вирішення Як ви будете вирішувати проблеми? - Залучення місцевих мешканців до діяльності соціального підприємства - Надання якісного сервісу	Основні партнери Хто наші партнери? Якими основними видами діяльності вони займаються? - Церква - Початальники - Спеціалісти і консультанти рго боку: IT, SMM, юристи, дизайнери, фотографи	Проведення церковних традиційних трапез	Канали У який спосіб ви вступаєте до вашої цільової групи? - Сарафанне радіо - Соцімережі - Telegram-канали - YouTube - Сайт церкви - ЗМІ - Зовнішня реклама	Інші стейкхолдери Особи або організації, які піддаються впливу, але не перераховані в інших розділах. - Агрокомплекс - Будинок культури - Селищна громада - Старостинець - Донори	Позитивний зовнішній ефект Хто ще отримує вигоду від вашої роботи і яким чином? Вони можуть стати додатковим джерелом доходу. - Хорові колективи - Місцеві магазини - Місцеві ремісники - РАТС - Ритуальні служби - Блогери - Фотографи - Весільні агенції - Туристичні компанії - Фермери	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	
Структура витрат Які основні витрати необхідні для виконання зазначених дій? Заробітні плати, закупівля продуктів, одноразовий продукції, розхідних матеріалів, реклама і просування	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	Економічна стійкість Як формується дохід? - Прибуток від продажів - Прибуток від виставок - Збір пожертв/донатів	

Канва для соціального підприємництва, створена Штефаном де ла Пена Кіком.
 За основу взята «Business Model Canvas» Александра Остервальдера і «Lean Canvas» Аша Моря.

Штефан де ла Пена Кік.

Джерело: [50]

Додаток Д

Фінансовий план трапезної-кав'ярні Агапа

Фінансовий план трапезної-кав'ярні				
Показник	Міс. 1	Міс. 2	Міс. 3	Міс. 4
Сума інвестицій, грн	535000			
Середній чек	300			
Собівартість	92			
Одноразове пакування	3			
Створення резерву	5			
Поліграфія	5			
Маржа абсолютна, грн	208			
Маржа відносна, %	69,33333333333333			
Кількість продажів в день, од. (прогноз)	19	21	22	25
Дохід за день, грн	5700	6300	6600	7500
Дохід за місяць, грн	171000	189000	198000	225000
Змінні витрати за місяць, грн	8910	9690	10080	11250
Одноразове пакування, грн	1710	1890	1980	2250
Створення резерву, грн	2850	3150	3300	3750
Поліграфія	2850	3150	3300	3750
Електроенергія, грн	1500	1500	1500	1500
Постійні витрати за місяць, грн	121650			
Оренда	0			
Зарплата Адміністратор і бухгалтер	15000			
Зарплата Бариста і офіціанти	35000			
Зарплата Прибиральниці	10000			
Закупівля продуктів	60000			
Реклама	1650			
Валовий прибуток, грн	40440	57660	66270	92100
Податки, грн (22% від зарплати)	13200	13200	13200	13200
Чистий прибуток, грн	27240	44460	53070	78900
Період окупності інвестицій, міс.	19,64	12,03	10,08	6,78
Точка беззбитковості, од. за міс.	584,855769230769			

Джерело: розробка автора за матеріалами А. Корнецького